

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 6 FRT, 1/2 ÉVRE 3 FRT,
1/4 ÉVRE 1 FRT. 50 KR. EGY SZÁM 15 KR.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A szorgalmas munka. <i>Ÿ.</i>	577
Értékesítési mizeriák. <i>Di.</i>	578
A „Bóni” eketalyiga. <i>Ifj. Szorzon Pál.</i>	579
Valami a zabosbükönyöről. <i>Deme Gyula.</i>	580

Tárcza:

Az agrárszocializmus Olaszországban. <i>Dr. Hans S. Rudl. Ford. Schuster Oszkár.</i>	580
--	-----

Kisbetegek közlemények	581
------------------------	-----

Irodalmi szemle:

Külföldi lapokból. <i>S.</i>	582
Könyvismertetés. <i>I. Borona.</i>	585

Egyleti élet:

Meghívó.	585
----------	-----

Vegyes közlemények	585
--------------------	-----

Közgazdaság, üzlet, forgalom:	587
-------------------------------	-----

Hirdetések

A szorgalmas munka.

Sok idő mulasztásait és tétovázó siker-telen próbálgatásait, végre a szorgalmas és eredményes munka váltotta fel nálunk, minek folytán olyan ügyek közelednek a végleges megoldás felé, melyekről eddig nem is beszéltünk és olyanok, a melyekről eddig csak beszéltünk.

Földmivelésügyi kormányunk ugyanis eleddig sokat próbált, tanulmányozott és figyelt, de keveset tehetett, részben mert a viszonyok nem alakultak kedvezően némely sürgős kérdés alaposabb rendezésére, részben pedig azért, mert hiányzott az a kéz, mely kellő erélylyel nyult volna a fontosabb kérdések rendezéséhez. Az utóbbi évek azonban már szinte lázas tevékenység mellett teltek el, miután a megoldásra váró kérdések annyira össze torlódtak, hogy szinte kellett azok közül a legsürgősebbeket kiszakítani.

Ilyenek voltak az Ausztriával való kiegyezési és az ezzel kapcsolatos ügyek, valamint a paraszt socializmus fékezését, okainak mérséklését célzó intézkedések, melyeknek nyomán tódulnak most elő a többiek is.

Csak hozzá kellett nyulni, csak meg kellett kissé bolygatni ezeket az agrár kérdéseket és imé az alattuk és bennük lapangó szikra lángra lobbant. Ennek a lóbogó tűznek világosságánál aztán sok olyan részlete lett láthatóvá mezőgazdasági életünknek, mely a nagyközönség előtt eddig ismeretlen volt, vagy más világítás mellett más szint mutatott.

Előtűnnek mindenekelőtt azok a részletek, melyekért szomorúan tekinthetünk vissza a multra, melyben a helyett, hogy az idők rendjén szétfoszlott, vagy gazdát cserélt nagy birtoktestek egyfelől nemzeti erősödésünket mozdították volna elő, más felől pedig a magyar paraszt boldogulására, vagyonosodására szolgáltak volna: jobbra idegen kézre jutottak és népünk további szegényedésének, elégedetlenségének vetették meg alapját. Ez pedig azért történt így, mert köz- és mezőgazdasági életünket nem hatotta át olyan erős nemzeti szellem, mint a szomszédos kulturnemzetekét és azért,

mert a magyar parasztgazda-osztály terjeszkedési képességét nem ismertük eléggé, szükségleteire nem figyeltünk, panaszait nem hallgattuk meg. Még mindig a volt jobbágyot láttuk benne, nem a magyar nemzet zömét s erősségének legnagyobb biztosítékát.

Ez a ködös, homályos látkép azonban sokat tisztult néhány év óta s elemi erővel nyomulnak előre azok a törekvések, melyek a gyengébbek megerősítését, a bennük rejlő nagy munkaerőnek productiv hasznosítását célozzák, még pedig olyan módon, hogy az tömörítve a nemzeti erő törhetlen bástyájává formálódjék.

Hogy ez így legyen, ahhoz mindenképp előtte a magyar birtokos- és munkásosztály egyetértése szükséges. Kell, hogy az erősebb, vagyonosabb osztály a gyengébbet, szegényebbet gyámolítsa, érdekeit szíven viselje és a hol szükséges, még áldozatok árán is előmozdítsa, de kell, még pedig feltétlenül kell az is, hogy a gyengébb és szegényebb osztály a birtokosság jogait tiszteletben tartsa s annak hűségese, odaadó munkása, jó és balsorsban követője, sorsosza legyen. Az egység, a nemzeti erő és vagyon egyesítése, tömörítése csak így lesz lehetséges.

Földmivelésügyi kormányunk, élén Darányi miniszterrel, ennek létesítéseért fáradozik. Az ő messzeható gondoskodása folytán kerülnek most részint már előkészítve, részint előkészítés végett napirendre mindazon kérdések, melyeknek helyes megoldása után magától érlelődik majd a jólét, közönyt és nemzeti erősségünk gyümölcse.

A már megalkotott és életbeléptetett munkástörvény fejlődő és gyarapodó jó hatását mindenki érzi. Ez a jogokat és kötelességeket bölcsen osztályozó törvény, minden vonalon átvágta a viszálkodás fonalát és ha nem is gyógyultak még be mindenütt teljesen az ejtett sebek, de minden jel arra mutat, hogy a hegedés folyamata megindult.

Ennek a törvénynek mintegy kiegészítésül, vagy mondjuk: folytatásul legközelebb a képviselőház asztalára kerülnek a földmunkások, gazdasági munkavállalkozók és a gazdasági segédmunkások ügyeit

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir.

udvari szállító,

József főherceg Ő cs és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ő Felsége udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége udvari szállítója.

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (28.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Sárga János Ékszerész és órász.

KOLOZSVÁRT,

Wesselényi Miklós-utca 11. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű arany, ezüst és drágakő

ékszerekből. Arany, ezüst, acél, nikkel fali és ébresztő órákból.

Készít új ékszereket a legjobb kivitelben, valamint ékszer és óra javításokat pontosan.

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre kedvező feltételek mellett

SÁRGA GERGELY fehérnemű-, vászon- és férfi divat raktára

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utca (Belhid-utca) 8. sz.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a tavaszi időnyre dúsan felszerelt

RAKTÁRAMRA,

u. m. mindennemű kész női, férfi és gyermek fehérnemű, fehér és színes asztalnemű, Chiffonok, Creasz hollandi és rumburgi vásznak, ág- és asztalterítők, függöny, szőnyeg és paplanok. Valódi szintartó mosó kelmék, új zsef, kreton és batiszt. Keztyűk, harisnyák. Nap- és esernyők.

Miután a n. é. közönség szíves pártfogását kérem, bátor vagyok megjegyezni, hogy nálam legszolidabb kiszolgálás és a legolcsóbb árak szerepelnek.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Vagyok kiváló tisztelettel

SÁRGA GERGELY

KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 8. szám

(120.)

szabályozó javaslatok is, melyek bizonyára szintén hathatósan hozzájárulnak majd a haladás, megelégedés és együttérzés utjának egyengetéséhez, mert sok méltatlanságot, visszaélést és surlódást fojtanak el még csirájukban.

Nagy és eredményeiben messzekiható alkotás lesz a most előkészítés alatt álló telepítési és parcellázási ügy rendezése is. Olyan kérdés ez, melyhez nemzeti megerősödésünk fűződik. Az eddigi kísérletek eredményei nem valami kecsegtetőek ugyan, de mindenesetre olyan becses tapasztalatokhoz juttattak bennünket, melyeknek helyes mérlegelése és bölcs felhasználása mellett meg lehet tenni az elhatározó lépést, úgy a telepítések, mint a birtok-parcellázások ügyének rendezésére. Annyi bizonyos, hogy avatottabb és szerencsésebb kézben ez az ügy nálunk még nem volt, mint a milyenbe most került. Ez nemcsak megnyugtató, de biztosít is bennünket arról, hogy ez a fontos nemzeti ügy olyan megoldást nyer, mely nemcsak a jövőt biztosítja, hanem a multak hibáit is enyhíti.

Mindezek mellett előkészített és szintén a képviselőház asztalára kerül az állategészségügy államosításáról és az öntöző csatornákról szóló törvényjavaslat.

Melyik a hasznosabb, melyik a szűkésebb, nem keressük, mi csak azt látjuk és azt akarjuk tolmácsolni, hogy miként és milyen ügyek körül folyik nálunk, a mi földművelésügyi kormányunk kebelében a szorgalmas munka. Így, ilyen vezetés mellett, mozdulni és haladni fog mezőgazdaságunk ügye, akcióra serken a gazdatársadalom és talán majd nagyobb tevékenységet fejtenek ki gazdasági egyesületeink is.

Ha a rendelkezésre álló erők egy irányban, a szorgalmas munka mellett jutnak kifejezésre, az eredmény sem marad el.

J.

Értékesítési mizeriák.

Általános rákfenéje gazdasági állapotainknak, hogy a mai pénzszegény időben semminek sincsen kellő ára, s a már piacra kész terményt is nehéz értékesíteni. Vizsgáljuk meg ezen bajunkat, mi ennek az oka, s miképpen lehetne rajta segíteni? Most ez olyan első rendű feladattá vált, hogy ezzel mulhatlanul foglalkoznunk kell, mert ha csak rámutatunk is a káros állapotra, már ezzel a haladás útjára léptünk.

A mai abnormis politikai és pénzviszonyok folytán minden üzletben pangás állt be. Ha most hozzá vesszük a pénz drága voltaéhoz azon kedvező termés hozamokat, a melyek nyugaton az utolsó évben elértettek, könnyen megmagyarázható a gabona neműek mai nyomott ára. Ma a mikor a külföldi piacokon a rendes kamatláb 6%, nálunk pedig 8—9%, ter-

mészetes, hogy nem fordul a tőke a gazdálkodás felé, ha csak ezen magas kamatozást meg nem kapja, a mire pedig kilátása nincsen.

A szűk és drága pénzviszonyokhoz járulnak még azon gazdasági bajaink, a melyeket most orvosolni nem tudunk, s amelyek békóba vernek minden gazdasági fellendülést. Németországba nem lehet sertésünket a zárlat miatt bevinnünk. Ezeknek tehát mindenféle vészek daczára sincsen ára. Buzánkból piacok hiánya miatt alig van kivitelünk, s malmaink is csak nagy refaktiákkal tudnak dolgozni Borunk a miből szintén sok és jó termett, a nyakunkon van. A borhamisítással u. i. úgy elidegenítettük az idegeneket, hogy azok tőlünk nem vesznek. Kereskedőink pedig nem foglalkoznak a sok kellemetlenségen kívül egyebet nem eredményező bor üzlettel.

Mit tegyünk hát, hogy ezen baj és nehézségek daczára prosperálni tudjunk, s ezen nehéz átmeneti időket kibírjuk?

A kormány a mint tudjuk minden irányban igyekszik a gazdákat törekvéseikben és előhaladásukban támogatni. Statistikai kimutatásaival a termés pontos megállapításán kívül az árak realis alakulását czélozza. Terményeinknek alkalmas piacok szerzése czéljából tanulmányoztatja a külföldi piacokat. Ujabbban a gabona-tőzsde revideálásával megvédi a termelőket a börze tulkapásaitól. Most dolgoznak a transitó forgalom könnyítésén, azaz az átmeneti fuvardijakat még lejjebb akarják szállítani, hogy a gabonánk könnyebben és olcsóbban juthasson a nagyobb piacra. A felsoroltakon kívül, a melyek csak fontosabb mozzanatok a kormány munkálkodásában, még egy egész sor olyan alkotást kellene felhozunk, a melyek mind arról tasznak tanúságot, hogy a mi gazdasági érdekeink a kormányunk részéről hathatós támogatásban részesülnek. Működünk tehát magunk is közre, hogy a helyzetünkön és meglévő állapotjainkon javítsunk, mert a régi magyar közmondás is azt mondja, „Segíts magadon s az Isten is megsegít.”

Egy régi sarkalatos igazság, hogy a pénz értéke a föld értékével fordított arányban áll. Ha olcsó a pénz, drága a föld, s viszont, ha drága a pénz, olcsó a föld. A földnek a jövedelme u. i. bizonyos állandóságot mutat, a mi rövidebb időközökben változást szenvedhet, de végeredményben kiegyenlíti egymást. Már most ezen jövedelem a szerint emeli vagy csökkenti a föld értékét, a mint a kamatláb magas vagy alacsony. Most a pénz igen drága, tehát a föld csekély kamatot hajt. Vonjuk le ebből a konzekventiákat, s ne várjunk aranyhegyeket, hanem alkudjunk meg a helyzettel s iektessük számadásainkat helyes alapra.

A folyó évben olyan jó termésünk volt, a mely a megszokottat messze felül multa. Különösen nálunk Erdélyben több helyen volt 12—15 mm. hozam búzából és árpából. Ha nem vesszük is ezen rendkívüli termés eredményeket zsinor mértékül, 8—10 mm. általános termett holdanként (?) Már most is érezzük, hogy milyen kis mértékre apadt kivitelünk, belföldi fogyasztásunk pedig a készletet felhasználni nem tudja, természetesen tehát, hogy a gabona ára csökkenő irányzatot mutat. Ezen áresés nem is lett volna olyan nyomasztó, ha egy néhány ál apostol a különböző hírlapokban a gazdákat nem biztatta volna különös magas árral. Szeptember hóban

a buza értéke Bpsten 9 frt 50 kr, nálunk 8 frt 8 frt 50 kr volt. Most október vége felé, leszált a buza ára Bpsten 8 frt 50 kr. nálunk 7 frt. 7 frt 25 krra. Ha most ehhez hozzá vesszük, hogy a közraktárakba behozott búzát ezideig ca 50 kr, az otthon 8% kölcsön pénzzel vissza tartott búzát szintén legalább ennyi költség terheli, s ezen költség naponként még emelkedik, azt kell mondanunk, hogy örvendhet a ki eladta szeptemberben a búzáját, mert ilyen árt többé nem kaphat érte. (? Szerk.) Így van ez az árpa, rozs, s minden egyéb szalmás terménnyel is.

Még a nyár folyamán többfelé halottam a gazdáktól, hogy a gazdasági tudósítók a tényleges termést igen alacsonyan becsülték, s így a gazdák nem voltak a termés felől helyesen tájékozva. A viszonyok ezen feltevést látszanak igazolni, mert mindenütt várakozáson jóval felül ütött ki a termés. Ez örvendetes dolog, de az már szomorú, hogy mindenki csak magánál vélte a jó termést, s a 7—8 mm. hozamokat vette átlagul. Ezek folytán aztán tartozkodó volt az eladással, s nem használta fel az augusztus—szeptemberi jó árakat Most, a mikor az eladással tovább részint nem várhat, részint pedig nem bizik az árjavulásban, jóval olcsóbban kénytelen gabonáját eladni. Így a hibás spekulációnak adja meg az árát, s jóval kevesebbet vesz be, mint rendes körülmények közt bevehetett volna, s még kamatokat is fizet. A sajtó és a szakirodalom mindig a mellett foglal állást, tartsa magát a gazda a börzétől távol. Terjeszszük ezen figyelmeztetést most egyidejűleg arra is ki, a gazda ne spekuláljon gabonájával, hanem adja el a mikor az a piacra készen van, mert ritkán volt a spekulációból haszna, de annál gyakrabban kára, a miben pedig úgy is van elég része.*

Az utóbbi időkben gyakori és beigazolt azon panasz, hogy egyáltalában nincsen vevők. Ez első helyen a rossz viszonyokban leli magyarázatát, de van ennek más oka is. A kereskedő természetesen akkor foglalkozik valamelyik üzletággal, ha az hasznot hajtó. Nagy sulyt fektet azonban a biztos és szolid alapokra is. Azon üzletágak felé, a melyek ingatlan alapon nyugszanak, csak azon üzletemberek fordulnak, akik koczkáztatnak, csak hogy nagy hasznot kapjanak. Ilyen ma a termény üzlet is. Ingatag alapon nyugszik az árak nagy hullámzása miatt, de főképen azért is, mert a gazdák egy részén nem ismeri a szolid üzlet alapelveit. Vannak esetek, hogy a kikötött szállítási terminust nem tartják be, eladnak kétszer annyit, mint a mennyit szállítani bírnak. Első minőségű minta szerint kötik az alkut s csak gyenge másodrendűt szállítanak, vagy pedig idegen anyagokat kevernek a termény közé. Ha mindezek után a kereskedő sérelméért jogorvoslattal él, még ők állnak az erdő felől s adják a rászédettet. Gyakran halihatni jökevdű társaságokban mikép csapta be egyik vagy másik élelmes gazda a kereskedőt, a mi általános derültséget kelt. Pedig szegény jó emberek mindig magukat és gazdatársaikat csapták be, mert az ilyen eljárások tartják a szolid kereskedőt a gabonaüzlettől távol s a ki azzal foglalkozik az csak nagy haszon reményében teszi azt, hogy csalódásaiért kárpótolva legyen.

*) Nem egészen osztjuk.

Szerk.

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Sürgönyök:

Gépgyár és Vasöntöde

Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók
— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízkerekek, Turbinák.
GAZDASÁGI GÉPEK: Cséplőgépek, Járgányok, Rosták, Trieurók,
Szecskavágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.
Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépcsők. Külön osztály: EKÉK.

(101.)

Nagy hibája a mi gazdaközönségünknek az, hogy üzleti tájékozottsága kevés van. Ha egy bpesti kereskedő kimegy egy orosházi vagy h.-mező-vásárhelyi paraszthoz gabonát venni, az tudja mit kérjen a gabonájáért, mert nemcsak a napi árfolyammal van tisztában hanem ismeri gabonája minőségét, épen úgy az üzletből keletkező kötelezettségeit egyszóval: teljes tájékozottsággal bír s így gyorsan és simán megy az üzlet. Nagyobb birtokosokról nem is beszéllek, azok egyenesen a tőzsdén adják el terményüket, a szigorú tőzsdeszabályok szerint. Ha nálunk egy nagyobb kereskedő valamit venni akar s e célból felkeres egy pár nagybirtokost, bizonyos, hogy a piaci árnál jóval magasabb árt kérnek terményeikért úgy, hogy lehetetlenség üzletet kötni. Később azután, ha nem jött létre az üzlet, maguk jönnek terményeiket a rendes árban kínálni, a mi akkor már vagy konvenial vagy sem, de mindenesetre bárki által sokkal könnyebben megvehető. Épen így valahányszor emelkedik valamely terménynek az ára s az iránt kereslet van, lehetetlen venni, mert akkor nem elégszik meg a gazdaközönség a kedvező árral, hanem az összes nyereségre számot tart s így igen gyakran elveszti az elfogadható kisebb hasznot. Ezek után azt constatálták a nagykereskedők, hogy itt

A „Bóni“ eketalyiga.

Az őszi szántás derekán valószínűleg érdekelni fogja a gazdaközönséget, ha megismerkedhetik egy újabb, az eddigieknél jobb eketalyigával. Ez az eketalyiga, mely különben a szegedi országos mezőgazdasági kiállításon is feltűnt, mindenesetre megérdemli, hogy minél általánosabban elterjedjen, mert az eddig alkalmazásban levő Sack-rendszerű eketalyiga előnyeivel birva, nincsenek meg annak hibái.

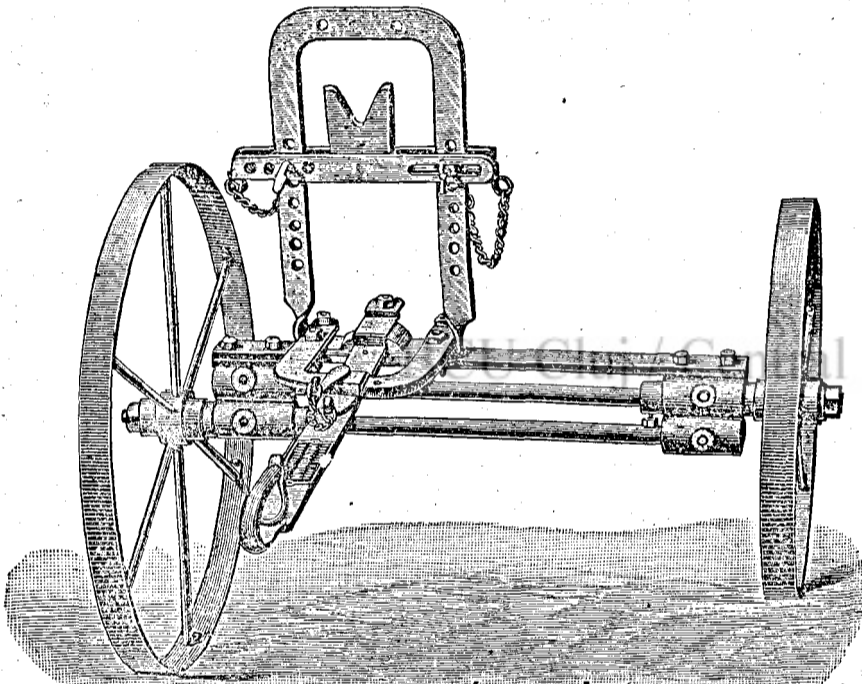
Az általánosan ismert s használt Sack-rendszerű eketalyigának ugyanis minden jó tulajdonságai mellett meg van az a nagy hibája, hogy — különösen — homokos talajokon, aránylag rövid használat után tengelyének végei s a kerék-agyak kikopnak. — Kikopnak pedig első sorban azért, mert a tengelyvég és agy közé felszálló por egyaránt megtámadja úgy a tengelyt, mint az agyat, vagy puskát s mivel a tengely áll, a kerék pedig forog, a köztük levő surlódást csak növeli még a por vagy homok s így a kopást is sietteti; másrészt pedig kikopnak azért, mert ezen eketalyiga kenése nehézkes. — A gazdak tudják legjobban milyen nehéz rászakatni a cselédséget arra, hogy rendszeresen kenje az eketalyiga kerekeit s éppen nem

Már pedig a rendes szántás legelső előfeltétele az, hogy az egyszer beállított eke egyenletesen húzza meg a barázdát. Ehhez pedig elkerülhetetlenül szükséges az, hogy a taliga is egyenletesen, nyugodtan s biztosan járjon. — A kikopott talyiga pedig erre nem képes. S mivel idővel az agyak s a tengelyek együttesen annyira elkopnak, hogy a talyigával többet egyáltalán szántani nem lehet, az vagy elég drágán, új tengelyt s kerekeket kap, vagy a mi még gyakoribb, mint használhatatlan, az ócska vas közé kerül.

Eltételezve a taliga áráról s attól, hogy a különben ép küllőjű, ép talpu kerekek hasznavehetetlenné válnak s hogy a különben erős taliga-keret még éveken át igen jól megfelelné s mégis a lomtárba kerül; jóval jelentékenyebb a veszteség, mely a rossz szántás következtében áll be.

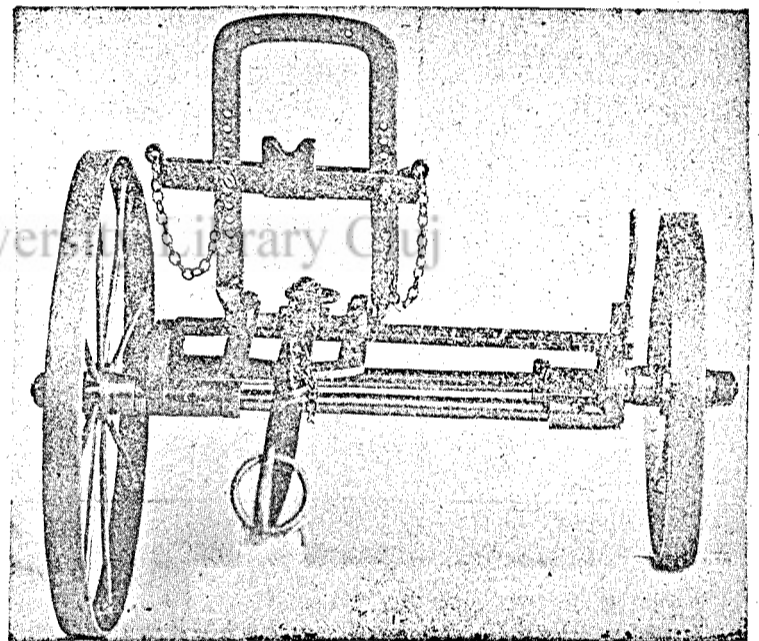
Ezek a gyakorlat által bebizonyított hibák vezettek rá a „Bóni“ eketalyiga megalkotására.

Miután a kerékagy és tengely azért kopnak el oly hamar, mert a tengely áll s a kerék forog, a „Bóni“ eketalyiga úgy van készítve, hogy a kerék a tengelyre szilárdan rá van húzva s azzal együtt forog. Ezen egyszerű megoldással megszűnt a tengely és az agy kikopása. Mindkét keréknek külön tengelye

MANDEL EDUARD és TÁRSAI (Nyirbátor)
szabadalmazott 2 tengelyű eketalyigája.

1. sz. ábra. A Mandel-féle egyszerű „Bóni“ eketalyiga.

2. sz. ábra. A Mandel-féle állítható „Bóni“ eketalyiga.

szolid üzletet rendes úton ritkán köthetnek, tehát visszavonultak tőlünk. Most aztán kizárólagosan a kiskereskedőkre vagyunk utalva, a kik gabonánkat mint közvetítők olcsóbban veszik meg a tulajdonképeni nagykereskedők részére.

A tisztességes eladók hordják tehát mindig a terhet, a megbízhatlan és tisztességtelen eladók visszaélései miatt, nekik kell hát első helyen oda hatni, hogy ezen állapot megváltozzék. Büntessék az üzleti tisztesség ellen vétőket társadalmilag oly módon, hogy zárják ki maguk közül. Ha ez sem elégséges, nyújtssanak az illetők bírói megbüntetéséhez segédkezet, s éreztessék ellenük épen oly módon kárhözátadásukat, mintha közönséges csalást követtek volna el. Mert mindaddig nem lesznek jó piacaink és vevőink, a míg a gazdasági társadalom egész általánosságban nem helyezkedik a megbízható üzleti elvek alapjára, s nem tesz kötelezettségeinek pontosan eleget.

Az értékesítés könnyebb keresztülvitele és fejlesztése ügyéről következő cikkemben fogok szólni.

Di.

ritkaság hallani szántás közben nyikorogni a talyiga kerekét. Magától értetődik, hogy a száraz tengely még hamarabb kopik s így aztán nem csoda, ha a talyiga aránylag rövid egy évi használat után már nem jár pontosan, egyenletesen s hogy rövid használat után vele jól szántani nem lehet. Ezen a bajon úgy segítenek, hogy ha már kikopott az agy, akkor kiöntik az u. n. kompozíció öntvényvel, fehér fémmel, újból az agyat... Mert a Sack-rendszerű taligákhoz lehet kapni ilyen agykiöntő készületeket, melylyel a kikopott agyat ismét használható állapotba lehet hozni.

S ez tényleg segít is a bajon, de csak akkor, ha rendszeresen évenként megismétlik s ha csak az agy kopott ki. Csakhogy nem csak az agy kopik, hanem kopik vele a tengelyvég vagy tengelycsap is. Ha pedig az is lekopott, akkor azután már bajos úgy kiönteni az agyat, hogy az pontosan ráiljen a tengelyre s mégis könnyen forogjon. Ilyenkor a megkopott tengelycsapot ismét gömbölyűre kell reszelni, s ennek megfelelően kiönteni az agyat. Ehhez pedig nem minden kovács ért jól, s ez az oka annak, hogy egyrészt a körülményes javítási munka, másrészt a nem kellő pontos készítés miatt még különben rendes s nagyobb gazdaságokban is lehet bővíben találni rosszul járó eketalyigát.

van s így a taliga két tengelyű, melyek vagy egymás alatt, vagy egymás mellett vannak elhelyezve, aszerint, a minő a taliga.

A tengelyek a taliga-kerethez csavarokkal hozzá erősített fémcsapágyakba vannak beágyazva. E fémcsapágyak anyaga puhább lévén a tengelynél, azt nem koptatja. — Ha pedig a csapágy hosszabb használat után kikopik, a két tartócsavar meglazítása után könnyen levehető a taliga-keretről s olcsón újjal helyettesíthető.

Mivel azonban a csapágy szorosan megfekszi a tengelyt s mivel a kerék felőli végén a kerékagy, másik végén pedig egy állító gyűrű szorosan hozzáillik a csapágy végeihez, por vagy homok nem juthat be a csapágy és tengely közé — S hogy a kopás még jobban csökkentessék, minden csapágy el van látva kenő szelencével, melyből a kenés egyszerűen s jól végezhető.

Az egyszerű „Bóni“ eketalyiga szerkezetét a mellékelt 1. sz. ábra mutatja. Ennél a taliga keret két végén látható a két-két csavarral megerősített kettős fémcsapágy. A csapágyak mindegyikén két-két kenőszelence van felerősítve, melyekből a kenő tisztán juthat be a csapágyba. A két tengely mindegyike két-két csapágyban nyugszik s így állása biztosítva van. A tarló — kisebb — kerék tengelyén lát-

ható a csapágy széle mellett, az állító gyűrű is, mely csavarral van helyéhez kötve. Ugyanilyen állító gyűrű van a barázda kerék tengelyén is. A talyiga egyéb részei ugyanazok, mint a Sack-rendszerű talyigáé. A kerekek nem ékelve vannak a tengelyre, hanem rá lévén arra húzva, tengelyvégcsavarokkal vannak odaszoritva, úgy, hogy azokról bármikor könnyen levehetőek és átcserelelhetők. De nem csak a kerekek cserélhetők át, hanem a tengelyek is, úgy, hogy ilyenformán tetszés szerint lehet a kereket változtatva járatni, azaz mindkettőt lehet egyformán barázdába vagy tarlón járatni. És ennek nagy előnye van különösen a *hegyoldalon való szántásnál*. — A talyiga ugyanis rendes körülmények közt úgy van beállítva, hogy nagyobbik kereke a barázdában jár. De ha hegyoldalon szántanak, akkor hol az egyik, hol a másik keréknek kell barázdában járni s ilyenkor a kerekek átcserelelhetése biztosítja az eke egyenletes járását, mert a taliga vízszintes állásban marad *s nem farolhat*. Ezen átcserelelhetésnek még az az előnye is meg van, hogy a talyiga valamely más földművelő eszköz előtt pl. extirpátor vagy az egyetemes eke egyéb szerelvényei előtt is alkalmazható, mert ha a nagyobb kereket a felső tengelyre huzzuk s a kisebbet az alsóra, akkor a taliga egyenes földön is vízszintesen fog állani.

A kerekek kicserélése úgy történik, hogy a tengelyvégcsavarok levétnek s a kerék lehuzatik a tengelyről s helyébe a másik tolatik rá. A tengelyek kicserélésére pedig elég az állító gyűrű csavarját meglazítani s azután a tengelyt egyszerűen kihúzni a csapágyakból s a másik csapágyba betolni, végül az állító gyűrűvel helyre szorítani. Éppen ez az állító gyűrű akadályozza meg legjobban, hogy por vagy homok jsson a tengely és csapágy közé, mert erre olyan szorosra lehet húzni a kerék-agyat a csapágy széléhez, hogy oda por nem férhet.

Mint az eddigiekből látható e talyiga szerkezete egyszerű, kezelhetősége könnyű s mivel a tengely a kerékkel együtt forog, csapágya pedig a kenőszelencze segítségével könnyen és folytonosan, egyenletesen kenhető, a kopás ugyszólván teljesen ki van zárva s a talyiga mindenkori egyenletes járása is biztosítva van.

Ez az egyszerű alak ugyan nem állítható be a különböző barázdamélységekre, de a közönséges szántási viszonyoknak, azért az teljesen megfelel, tartóssága és egyenletes járása pedig tökéletes.

Különösen kiemelendő még, hogy a talyiga nagy nyomtávolsága következtében nem dől s kettős eke elé is használható, mert át éri az eke gerendelyes vagy az egy talyigás kettős eke barázda szélességét is.

A „Bóni“ eketalyiga másik alakja az *állítható eketalyiga*, melyet a 2. sz. ábra mutat. Ez alakjára hasonlít az előbb leírt taligához s szerkezetileg, de anynyiban tér el tőle, hogy itt a két tengely közös csapágy tokja a talyiga keret körül egy emeltyű segítségével könnyen s egyszerűen elforgatható s egy kézfogással a legkülönbözőbb szántási mélységekre azonnal beállítható. E talyigáknál a tengelyek nem egymás alatt, hanem egymás mellett, illetve egymás előtt vannak elhelyezve és a közös csapágytok egy ívrészlettel van ellátva, melynek kivágásába beleillik a taliga keret végén kiálló csavaros végű csapszeg. Az íves toldalékból egy fogantyú — emelőkar — nyulik fel. Már most a beállítás úgy történik, hogy az ív bevágásába benyúló csapszeg csavarját meglazítják s az emelőkar lenyomásával vagy felemelésével az egész csapágytokot feljebb vagy lejjebb állítják. Ennek következtében a tengelyek is lejjebb vagy feljebb álló egymásbani helyzetbe jutnak s így ugyanakkor pl. a barázdakerék mélyebben s a tarlókerék magasabb állásba jut vagy megfordítva a tarlókerék száll lejjebb s a barázdakerék emelkedik feljebb. Amint a kívánt állás megvan, a megigazitott csavart meghuzzák s kész a beállítás. Ilyenformán tehát egy kézfogással egyszerre beállítható a talyiga a kívánt különböző mélységek szerint s ez mindenestre nagy előny.

Ennél a taliganál szintén kicserélhetők a kerekek és tengelyek ép úgy, mint az előbbinél s annak minden előnyeit egyesítve magában még a gyors, könnyű és biztos beállíthatóság is meg van nála.

Ezekben ismertettem a „Bóni“ eketalyiga szerkezetét.

Már most ami ezen új rendszerű eketalyiga értékét illeti, azt legjobban maguk a gyakorlati gazdák ítélik meg, ha szembe állítják ezt a mostani eketalyigával. Már egybéként a gyakorlati próbák is megmutatták, hogy úgy az egyenletes s biztos nyugodt járás, mint a tartósság határozottan e taliga mellett szól.

Tekintettel arra, hogy a közönséges Sack rendszerű eketalyigák is átalakíthatók ilyenekké, mindenestre szintén előnyül tudható be, mert ilyenformán nem kell a már meglévő talyigákat félre tenni, hanem csekély költség-

gel átalakíthatók akár az egyszerű, akár az állítható alakra.

E talyigákat a Mandel Eduárd és Társa gyártelep készíti Nyirbátorban.

Ifj. Sporzon Pál.

Valami a zabosbükönyről.

Irta: *Deme Gyula.*

Az utolsó 6—8 esztendő a takarmányozással foglalkozó munkák termelésében itt nálunk sikeres volt, ugyanynira, hogy állíthatjuk, hogy míg egyrészt felöleltek ezek mindent, a mi mint megállapodott szabály ma a takarmányozás teoriájában helyet foglalhat, másrészt szaturálták is a gazdaközönséget ilyen irányú szakmunkákkal. De az időszaki szak-sajtónak állandó feladata marad továbbra is egyes idevágó kérdéseknek alkalomadtán való megvilágítása.

Mondhatjuk, hogy az egész takarmányozás helyessége az elegendő, de nem fölös fehérjének nyújtása körül forog s akkor fog az olcsó takarmányozás problémája megoldást nyerni, akkor fognak a még alig értékesíthető szalma s polyvaneműek értéke felszökkenni, ha az albuminatók mesterséges és olcsó termelése nem lesz nyílt kérdés többé. Ezen állítás: a fehérnye fontossága abban a ténykörnyezetben is leli beigazolód megerősítését, hogy azon gazdaság, a mely elegendő s jó fehérje dús takarmányok termelésére van berendezve, felerészben biztosította szalmájának nyereséggel leendő lezárását.

Mi, gyakorlati gazdák tudjuk csak, mily öröm tölt el bennünket, ha lóherünk fogytán szép zabosbüköny vár a kaszára. Ezen növényvel fogunk itt kissé foglalkozni.

Az ugar kiszorításával terület nyer a zabos büköny, mert búzának, sőt még rep-czének is kitűnő előveteménye. Bár nem épen olcsó takarmány, de magas fehérjetartalmánál fogva, ha jól sikerült, igen értékes. A zabosbükönyszéna Dietrich és König ezerint 11.6% nyers fehérjét*) tartalmaz. Ha már most a tiszta, virágjában kaszált büköny analizisét tekintjük, mely 17.4% nyers fehérjét mutat, azon kérdés vehetné magát a felszínre, hogy miért keverünk zabot a büköny közé. ha annak fehérjetartalma olyannyira a bükönyé

*) Dr. Muraközy Károly pedig, a ki a Kisérletügyi Közleményekben bebizonyítja, hogy a hazai termelvények magasabb proteintartalmúak a németországiakénál, egy mezőhegyesi zabosbükönyben 17.27% fehérjét talált.

TÁRCZA.

Az agrárszociálizmus Olaszországban.

Irta: *Dr. Hans L. Rudloff.*

Fordította: *Schuszter Oszkár.*

Az 1897-ben Londonban tartott nemzetközi szociálista kongresszus a párt gazdasági politikájának legfőbb céljává a földbirtok államosítását tűzte ki.

Ez által vereséget szenvedett az az irány, a mely a kisbirtokosoknak való segélynyújtást sürgette, a mit leginkább Lafargue követelt és győzött Pearson, a ki a magánbirtok minden formáját helytelenítette.

Most azonban a szociálista vezérek nem doktrinárek és az elvi szörszálhagatásoknak nem hívei. Egyidőben hajlanak Lafargue és Pearson felé. Elveik és agitációs fegyvereik a politikai viszonyokhoz alkalmazkodnak. Legfőbb törvényül nem a kongresszusok határozatát fogadják el, hanem azt, a mit az agitáció helyén és idejében céljaik elérésére legcélszerűbbnek tartanak. Míg a városokban az iparos munkásoknak a kollektív vagyonnról prédikálnak, addig a vidéki földművesek előtt folytonosan a magánbirtokot emlegetik.

Ez taktika — még pedig *finom* taktika. Mert

ők ismerik az olasz parasztot. Tudják, hogy ez a kollektív vagyonnól hallani sem akar. Ha birtokos, nem akar másokkal osztozkodni, ha pedig nem az, bizonyára nagyon kedvére való volna ugyan az osztozkodás, de semmiesetre sem egyeznék abba, hogy mások is, mint hozzá hasonlók részesüljenek az örökségben.

Az olasz parlament szociálista csoportjának programja nemcsak ígéreteket tartalmaz a vidéki proletáriátus számára, hanem — a szociálista elv megsértésével — egészen világosan kimondja, hogy olyan törvényeket követel, melyek a kisbirtokok javára válnak. Propagandájuknak legfőbb akadályá azonban épen a kisbirtokra vonatkozó eltérő nézetekben rejlik. Céljuk tehát az — ezt mondja az olasz szociálista — hogy az így keletkező széthuzást a szövetkezéssel megszüntessék és sz erők egyesítésének eszméjét s a szolidaritás érzetét fölébresszék.

A szociálista agitáció ezek alapján a falvakban azt tekintti céljává, hogy a szövetkezés eszméjét erősítse földművelő syndikátusok alapítása által, a melyeknek célja részint a földművelő eszközök beszerzése, részint a gazdasági produktumok előállítás és eladása. Igyekszik, hogy a községi birtokok bérletét munkásszövetkezetek nyerjék el; harcol az ellen, hogy az állami birtokok ezután is átmehessenek magántulajdonos kezébe és egyszerűsmind követeli, hogy ezeknek haszonélvezeti jogát szabályozzák és iparkodik a gabona vámoknak a

fogyasztó népre annyira káros hatását a lehető legkisebb fokra redukálni.

Parlamentari akciójuk abból áll, hogy védelemmezzék azokat a törvényjavaslatokat, a melyek a gazdasági oktatásnak és a hitelügyeknek fellendítésére irányulnak. Küzdenek a már Locavatól javasolt terv ellen, a mely az állami javaknak u. n. »Quotizzazione«-ját célozza és harcolnak a Giolitti és Di San Giuliano által tervezett falusi választott bíróságok mellett.

Ez agrárpolitikai céljaiknak összege. Most lássuk taktikájukat.

II.

Az olasz paraszt mindig konzervatív volt és még ma is az, legalább is a parasztság nagy tömege. Nem óhajtotta a régi kormányoknak bukását; Mazzini republikánus propagandája hidegen hagyta: a megadott jogok közömbösek voltak előtte, választói jogát pedig sohasem, vagy pedig csak nagyon ritkán gyakorolta.

Ma már ez nincs így, vagy legalább is nem mindenütt van így. Az olasz szociálista párt megkísérelte a propaganda csinálást az olasz sikságon. Nem került nagy fejtörésbe alkalmas ürügyet kitalálni a parasztok megnyerésére. Az olasz parasztnak elég oka volt és van arra, hogy elégedetlen legyen. Az ürügy az odiosus agrárkérdés volt. Az óriási adók s ezekkel szemben a lehető legolcsóbb munkabérek, a falusi lakások nagy részének szánalmas állapota, a gabonavám behozatala

alatt áll, hogy a keverék fehérjetartalmát egyszerre 5-8% kal lenyomja?

A bükkönyt takarmányképen erősen megtrágyázott, lehetőleg még ősszel mélyen megszántott talajba vetjük, mert sok levelet és szárat, szóval nagy tömegű takarmányt akarunk nyerni. A bükköny ekkor gyors növekedésénél fogva laza, sok vizet tartalmazó szövetű s ha nincs a mibe belekapaszkodott legyen, gyorsan összeesik, alant részben elrohad s kevés értékűvé válik. Ezért tekinthetjük mi fő és egyedüli indoklásul a kevert vetésnek, a bükkönynek, hogy úgy mondjam megkaróztatását. Mert a mag arányát irányadóul vennünk a keverési arány megállapításánál nem szabad akkor, a mikor az a célunk, hogy az a hold föld a lehető legtöbb fehérjét adja ki s jó léher után megközelítőleg jó zöld takarmányt, jó nyári legelő után fehérjedus száraztakarmányt adjunk teheneinknek, hizómarháinknak.

Nem kell tehát elfogadnunk a más által előírt keverési arányt, hanem azt talajunktól kísérletek útján meg kell kérdeznünk, hogy mennyi az a minimális mennyiség, a melyet a zabtól a bükkönyhöz keverhetünk; mert ezt megtudnunk akkor, ha midőn okszerűen akarunk takarmánybükkönyt termelni, igen lényeges szempont.

Hogy példával illusztráljam az elmondott dolgokat, megemlítem, hogy egy agyagos talaju, magasan fekvő gazdaságban m. holdanként 80 l. bükkönymaghoz 40 l. zabot adni vetőmagul legjobbnak találtam s éveken át kifogástalan takarmányt nyertem. Mig egy későbbi kezelésembe került dunántúli alacsonyabb fekvésű gazdaságban 70 l. bükköny 50 l. zab volt a megállapított arány.

Történt azonban egy alkalommal, hogy a zabosbükköny egy a gőzeke által ősszel 12"re megszántott, repcezőnek előkészített talajba került. miért is óvatosságból jónak látszott — attól való aggodalomban, hogy a bükköny tulbuján fog fejlődni s megdőlni — az arányt 60—60 literre változtatni. A bükköny szépen fejlődött, de virágozni nem tudott, mert bimbait egy levéltetű előre lerágta, a bükköny — mert mindig vártuk a virágzást — előregedett, megrikkult, mi által a zab levéltetűt nyert, teljesen elnyomta a bükkönyt, úgy, hogy indokolt volt a biztos zabtermésnek egy bizonytalanabb repcezőtermést feláldozni: meghagytam a zabot magnak s lett 11 q. zabom m. holdanként.

Nos, hát ez véletlen és semminemű érv nem akar lenni a magmenyiség megállapí-

tásánál, csak mint érdekes esetet említem fel.

A bükköny maga nagymennyiségű oxalsavat (sósavasav, $H_2C_2O_4$) tartalmaz a mely organicus sav nagyobb adagban mérgező hatású. Ezt mondja némelyik takarmányozási szakmunka. Ezért uem tanácsos a bükkönyt tisztán etetni Ugyan van e valakinek minálunk bükkönyöközta oxalsavmérgezésről tudomása?

Ezen szempontot a vetésnél tekintetbe veendőnek nem tartjuk, sőt ajánljuk a bükkönynek csak azon minimális zabmennyiséggel való keverését, a mennyi elegendő ezen pillangósoknak a megrokkasztól való megóvására.

Zölden és szárítva is etethető bármily állattal. Ha fiatal hashajtó hatásának megátlására jó azt czimeret már kihányt csalamádéval szecsakázottan etetni. S ha a zab fejét már kihányta s a bükköny hüvelyeket még nem köt, szénának lekaszálandó.

Ugy lenne jó, ha a zabosbükköny részletenként volna vethető, hogy állataink zölden sokáig ehetnék, de ez ritkán sikerül, a mennyiben a későbbi bükkönyök kisebb tömeget adnak, levén a zsenge növényeké. Pedig különösen a luczernát valamely oknál fogva nem termelhető gazdaságokban volna ez megfizethetlen.

Én legalább egy kis darab földemet bükkönynek még ősszel jól el szoktam készíteni s azt kora tavasszal estirpator utáneltvettem. Így azután korán van etethető bükkönyöm s mire ez lefogy, a rendes időben, a kalászosok után elvetett jön kasza alá.

A szárítás óvatos és tökéletes legyen. Jó a bükkönyt a zab bütkeinek teljes megszáradásáig boglyákban a mezőn hagyni, mert ha nem teljesen szárazon hordjuk kazalba, még hónapok múlva is meggyuladhat, mint erre az idén is tudok esetet.

Mint a pillangósoknál egyáltalán, úgy itt is a levelek a legértékesebbek. miért is gyűjtéskor a levelek megmaradása szem előtt tartandó.

A kazalbarakás legczélszerűbb módja az, hogy kétöles darabokban kezdjük a kazlat rakni s ha azokat $\frac{1}{2}$ —2 öl magasságban emeljük, a mellette $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ öl távolságban rakott s rendszeren mind a négy sarkán szárvált új kétöles darabbal összeeresztve most folytatólag úgy rakjuk, mintha az egészet egyszerre kezdtük volna a föld színétől építeni. Ez által kazlunkon minden 2 ölnyre egy tágas szellőző-lyuk lesz, melyen a levegő ki és be

járván a száradás tökéletesedik, illetőleg az összemelegedés megátoltatik.

Nem épen ritka eset, hogy másképpen rakott s talán nem elég óvatosan behordott kazlunk összemelegszik.

Ha ezt idejekorán észrevettük, 2—3 ölenként a kazlat kivágjuk s néhány nap múlva az ki szokott hűlni. Ha azonban már szenesedésnek indult, a kivágások által annak teszszük ki magunkat, hogy kazlunk lobot vet, mert az izzó szénhez az éleny odajutását elősegítettük. Az ilyen már szenesedésnek induló kazalnál tehát épen az ellenkezőt kell tennünk, t. i. meg kell gátolnunk a levegőnek a kazalba jutását. Ezt pedig a kazalnak erős megterhelésével érjük csak el.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Ügyeljünk a levéltetűkre. Ha késő ősszel az almafák legfiatalabb hajtásait megvizsgáljuk, gyakran látjuk, úgy a hegyöktől lefelé 10—12 hüvelyknyire, 2—3 cm. széles barnás fekete gyűrűt találunk, mely csupa levéltetű petéből van alkotva — vagy százszázötvenből. Mikor aztán a kikelet első napugara kicsalja az első levélhajtásokat, a petéből csupa levéltetű lesz, mely az összes hajtásokat képes letarolni, ha a fa nagyon ellepődik általuk. Ezek három-négy generációt hoznak, melyek csupa termékeny petét raknak. Az augusztus—szeptemberben előjövő, utolsó generáció az, mely szárnyas, egymást kölcsönösen megtermékenyíti s egy szebb, termékenyebb hazába repül. Jó a petegyűrűket pusztítani.

A csikókat már életük első szakában edzeni kell. Az istálló hűvös legyen. 9—10° R. nem árt nekik. Ha ilyen hőmérsékhez hozzá szoknak, akkor később sem hűlnek könnyen meg. Szűrőzetük tömött lesz. Veszedelmes a csikókra, ha nagyon meleg, rosszul szellőzött istállókban vagy még inkább, ha párakkal telt fűhempőkben tartják őket. Mert így szervezetük elveszti ellentálló képességét s könnyen lesznek a meghülés áldozatai. A hűvös istállókban azonban nem szabad megkötöni a csikókat, hogy ha fázni kezdenek, a kellő mozgást végezhessek. (Prakt. Wegro.)

A pohánka (haricska, tatárka) művelése nagyon kifizeti magát, mert magja sok keményítőt tartalmaz s a legszegényebb talajjal is megelégszik. Buzalaszt nélkül nem alkalmas a lisztje kenyérsütésre, mert a tésztajának nincs semmi „ereje”. — De a haricska-

kitűnő agitációnális fegvert szolgáltatott kezükbe.

Falusi ünnepélyek, munkás séták jó alkalmul szolgáltak arra, hogy az egyszerű tudatlan elmékben a lázadás magvát elvessék. Tényleges czéljuk — ezt elismerjük — az volt, hogy az agrárkérdést észszel és ügyességgel napirendre hozzák és a megnyert mezei munkásokat organizálják. Vajon sikerült-e ez nekik?

III.

Tény az, hogy az olasz paraszt körülbelül 20 év óta mindig inkább és inkább hallgat a szocializmus apostolaira, a kik neki primitív műveltséghez mért, ilyenszerű beszédeket mondanak: »Neked semmid sincs, minden az övék (a nagybirtokosoké); embereld meg magadat, üzd el őket és foglalj el helyüket!« Ez a forradalom szava; és a Mantuában és Rovigoban kiütött agrarstreikok eléggé bizonyítják, hogy az elhintett mag meghozta a kívánt gyümölcsöt. A lombardiai streikok nem igen képesek a kedvezőtlen gazdasági helyzet megstüntetésére, de egyszerű és erős bizonyítékai a mostani gazdasági és politikai rendszer bukásának.

A szocializmus terjesztői Olszországban nem a szocialista újságok és röpiratok, a melyeket a falusi nép alig olvas, nem is Costa, Morgaci, Turati és a többieknek nagy szenvedélyvel előadott beszédei toborozzák a szocializmus számára a hívőket, az agrárszocializmus legveszélyesebb hirdetői Olszországban a néptanítók és még nagyobb mértékben

a hadseregtől falusi otthonaikba visszatérő rezervisták.

A néptanítók elégedetlenek, mert a legtöbb helyen nem fizetik őket szabályszerűen.

A falusi legények, mikor a hadseregbe lépnek, szerények, szolgálatkészek, romlatlanok. Szeretik a falusi életet, a hazai földet, a mezei munkát. A katonaságnál megtanulják az ivást, a mértéktelen dohányzást, henyélést és — a politikálást. Hozzájuk férkőznek az »elvtársak« és beléjük oltják a szocializmus eszméit. Teljesen romlottan és mint a mezei munkára képtelen egyének térnek vissza a falvaikba. Nem is nagyon szívesen térnek haza, de kénytelenek, mert az ipar nélküli városokban nyomorogniok kellene.

A régi római harcos, a ki ekéjét karddal cserélte fel, *redimitus tempora lauro* tért ekéjéhez vissza. A mostani modern Cincinnatusok tudatlanul, de dölyfösen kerülnek otthonukba vissza és megvetik atyáik foglalkozását.

Mi a helyszínén győződünk meg, hogy Lombardiában, Piemontban, Venetia bizonyos részeiben, Emiliában és Romagnában, továbbá Sziciliában erősen elterjedt a szocializmus, természetesen, hogy az agrárszocializmus Lombardiában a legradikálisabb. Mert ott találjuk a legintenzívebb gazdasági munkásságot, a legfejlettebb szellemi műveltséget; itt van a munkás pártnak az eredete s innen indultak ki a legelső szocialista jelölések. Az agrárszocializmus leglármásabb formájának ha-

zája Romagna. Szocialista köröket különben szétosztán Olszország minden részében találunk. Ezekről tökéletes képet nyujtani nem lehet, mert erre vonatkozó, kimerítő staaisztika nem létezik.

Azon helyeken, a hol a szegénység legnagyobb, leginkább sikerült a szocialistáknak a földművelő nép között tanaikat elterjeszteni. A nép nagy része azonban a konzervatív gondolkozásmódnak a hive. Az utolsó romagnai és bresciai választásoknak ez a magyarázata.

(A »Der Österreichische Agrarier«-ből.)

A földieper (szamóca) új művelésmódja. H. Blake Tyler szerint. Egy ócska hordóba 18 lyukat vág, akkorákat, mint pl. a findza alja. És pedig 6 ot a hordó közepe körül és 6—6 ot a hordó felső és alsó fele között úgy, hogy a lyukak háromszög alakban legyenek elhelyezve. Ekkor a hordó fenekébe több apró lyukat fur, a víz lefolyására. A hordót ezután megtölti földdel. A hordó közepébe deszkából szűk csövet állit, mely *alagsóvezésre* szolgál. A 18 lyukba epertöveket ültet. Tyler állítása szerint az így kezelt termés sokkal szebb volt s az epertövek általánosan jobban tonyésztek, mint rendszeren. Hordó helyett jó mosókád stb. is. (Prakt. Weg.)

pulizska és kása igen jó eledel, Franciaországban és Belgiumban főleg majorság s tehén stb. hizlálására használják. Különösen a tehén-tejjel kevert pohánka-liszttel érnek el e téren szép eredményeket. A tojó tyukok számára is igen jó táplálék, Virágjait a méhek sűrűn keresik föl. Franciaországban 9,000,000 hektolitert termelnek. Észak-Németországban (mert a többi részeiben nem igen van elterjedve) körülbelül 1,000,000 hktl. Franciaországban a hozam hektáronként 13—17 hektoliter.

Az égerfa a szarvasmarhák legelőin igen veszedelmes, mert bebizonyított dolog, hogy az égerfa lombja nagyon károsan hat a szarvasmarhákra, a mennyiben többszöri evés után vérvelést okoz; s ha ezt a betegséget azonnal nem veszik gyógykezelés alá, mulhatatlanul halálát okozza az állatnak. Azért tehát égerfát csak ott ültessünk, a hol szarvasmarha nem jár legelni.

Zöld ugorkát sokáig el lehet tartani. Ősz felé óvatosan, szárával együtt szedjük le, ügyelve, hogy meg ne sértsük, aztán tisztára mosva megszáritjuk s tojás fehérjével egyenletesen bekenjük. A megszáradt tojás fehérje a későbbi káros behatásoktól teljesen elzárja az ugorkát. Hűvös, száraz helyiségben száruknál fogva felaggatva karácsonyig is elállanak.

Sárgadinnye, ugorka, tök és döblöcz (sütőtök) magját a következő eljárással lehet jól megtisztítani. — A kettéhasított gyümölcs belét magvastól egy edénybe, tiszta vízbe kaparjuk, melyben 1-2 napig hagyjuk állani. Lassu erjedés indul meg, mely a hús leválását nagyban elősegíti. — Ezen idő után a masszát rostába teszszük s folytonosan vizet töltve rá, a húsrészeket átdörzsöljük a rostán, mignem a magvak tisztán maradnak. Aztán megszáritjuk a magvakat s elteszszük. Ha a magvakról a húsos részeket nem távolítjuk jól el, könnyen penész telepszik rájuk.

A czellert az egerek ellen úgy lehet megvédelmezni, hogy a télire eltett czeller gumók közé néhány csomó ürmet teszünk.

Cserépben művelt virágok dús növényeik s buja, kövér, egészséges külszínűek lesznek, ha az öntözővíz 1 literjéhez egy gyűszűnyi spiritust keverünk. 2—3-szori öntözés után már észlelhető a jó hatás.

A musthoz keverendő czukrot tanácsos előbb feloldani, főleg, ha kis mennyiségről van szó. Igen jó a czukoroldatot 1 óra hosszáig főzni, vagy 1 klg. czukorra 10 gramm borkősavat keverni az oldatba. A czukor átalakulása alkohollá így gyorsíthatik.

A vetésre szánt gabonát mindig csak kézcseplővel kellene kicsépelgetni, mert a gőzcseplővel igen sok szem sérül meg s ezért aránylag nagyobb mennyiség kell vetésre, ha azt akarjuk, hogy a vetés ne legyen foltos.

A here őszi vetése, főleg száraz talajon ajánlatos. Vörös herét korán, ősszel téli gabona közé kell vetni. Ha azonban könnyű, humusban gazdag, nedves talajról van szó, akkor a herevetés csak tavasszal célszerű, mert az őszi, ilyen talajon könnyen kifagy.

Élő-sövénynek való növények. Magas sövényeknek: Berkenye (*Crataegus oxyacantha*) De az a rossz tulajdonsága van, hogy mindenféle kellemetlen bogár stb. tanyázik rajta. — Az életfa (*Thuja occidentalis*), mely télen át is szép sötétzöld, épígy a fésűs fenyő (*Abies pectinata*), a vörös fenyő (*Picea excelsa*), a boróka-fenyő (*Szeniperus virgiriannu*), a tiszafa (*Toxus baxcata*). Mindenike jól elviseli a „sövénynyirást”. — Továbbá jók magas sövénynek az enyves eperfa (*Alnus glutinosa*), a gyertyánfa (*Carpinus betulus*), a mezei jávor vagy juhar (*Acer campestre*). — Törpébb élő sövénynek alkalmasak a faalaku puszpáng (*Buxus sempervirens*), a veresgyűrű (*Cornus sanguinea*), Kővári-pólya (*Cotoneaster vulgaris*), a közönséges birsalma (*Cydonia vulgaris*), a japáni birsalma (*Cydonia japonica*), melynek több szép virágú fajtája van. Nedves, erőteljes, mély talajt és sok verőfényt szeret. Más, törpébb sövénynek való növények: a madársóska (*Berberis vulgaris*), de ezt, tekintettel

arra, hogy a gabona-rozsda kerti gazdája, nem ajánlhatni, a fagyal (*Eigvertrum vulgare*), a havasi ribiszke (*Ribes alpinum*), a jázsmint (*Philadelphus coronarius*), disz-sövényeknek való a skót sövényrozsza (*Rosa rubiginosa*), mely korán és dúsán virít.

Új málna-fajta a „Golden Queen“ (arany királynő). Erőteljes növése, lombzata világos színű, Nagy, világos-sárga szilárd gyümölcse, különösen alkalmas postai küldésre. Igen bő termő.

Gyümölcsösöket soha sem volna szabad élő-sövényvel keríteni be, mert az élő-sövények mindenféle kártékony bogarak menedékhelye. De a kerítés mentén lehet málnát, szedret ültetni, a melyek még hasznosak is gyümölcsük által.

IRODALMI SZEMLE.

Külföldi lapokból.

Összehasonlító trágyázási kísérletek *saláta, karaláb és téli-káposztával*. A talaj homokos volt s a kísérletek idejéig fával volt beültetve. $\frac{1}{2}$ évig parlagon volt. 10 kísérleti sorozatot végzett 10 téle trágyával. Az egész földet júniusban alaptrágyának istállótrágyával gyöngén trágyázták meg. A *salátánál* igen jól bevált az istállótrágya, jó volt a komposzt, kettős superphosphat, phosphorsavas káli, phosphorsavas ammoniak, chilisalétrom, kálsalétrom. A *karalábnál* (korai angol fajta) legjobban bevált az istállótrágya, phosphorsavas ammoniak és phosphorsavas káli. Másod sorban a komposzt, kálsalétrom és a Wagner-féle tápláló só (26% vízben oldható phosphorsavval, 22% kálival s 28% nitrogénnel). A *téli káposztánál* (törpe, sötét színű fajta) Igen jól bevált a komposzt és chilisalétrom, nagyon jó hatású volt még az istállótrágya, káli salétrom és a Wagner-féle tápláló só. Jó volt azonban a phosphorsavas ammoniak és phosphorsavas káli trágya után is, valamint a trágyázatlan helyekről; rossz hatása volt a kénsavas kálinak és a kettős superphosphátnak (Biedermanns Centralbl. 99. No. 8.)

A czukorrépa ültetés távola az első évben. Eltekintve a talaj, trágya, időjárás stb.-től, sokban függ, a répa minősége a növényeknek egymástól való távolságától is. Erre vonatkozólag a következő tételeket állapította meg a gyakorlat.

1. Minél távolabb vannak az egyes répák egymástól, azaz minél nagyobb terület áll egy növénynek a rendelkezésére különben egyenlő viszonyok között, annál nagyobb és annál nhezebb lesz a gumója s megfordítva.

2. Minél nagyobb az egyes répák növényterülete annál kisebb a czukortartalmuk s megfordítva hasonló viszonyok között.

3. Minél nagyobb az egyes répák területe, annál nagyobb lesz a káros hatású nem czukor anyag tartalma és megfordítva, hasonló viszonyok között.

4. Minél nagyobb az egyes répák területe, annál bajosabb a feldolgozásuk, azaz annál inkább csökken a czukoroldat tisztasága és megfordítva. Mindezeket a tételeket Briem — Cécs új kísérletei teljesen igazolták. Mert bár a sűrűbb ültetésű répaföldekben az egyes répák kisebbek is voltak, de a czukortartalmuk nagyobb volt mindig. Gépvetésnél a sorok távolsága mindig 40 cm. Az egyes répák távolsága azonban változhatik. Pl. pro ha. $40 \times 18 = 138'888$ darab; ha azonban a sorok 38 cm. lesznek s az egyes répák egymástól 18 cm.-re, akkor a hozam lesz $38:18 = 146,200$. Es megfelel 2419 kgr. többletnek pro ha. (Biedermanns Centralbl. 99. No. 8.)

A nitroginnal tett kísérletek az alabama-i kísérleti állomáson. A talaj szegény volt. 400 font (1 font = 0.5 kgr.) superphosphat és 120 font kénsavas kálitrágyát kapott minden nitrogéntartalma anyag nélkül. A vetett növény

a babó (*vicia villosa*) volt. 4 tábla volt. Két táblában a műtrágyához keverték a nitrogint. Kettő nem kapott nitrogint. A nitrogin oltóanyagot úgy alkalmazták, hogy olyan kerti földből vettek, melyben előzőleg több éven át dusan tenyésztett a közönséges babó, tehát a talaj tele volt nitrogin rögzítő baktériummal. Ebből a földből vizes oldatot készítettek. Ebbe a keverékbe áztatták be a babó (*hairy vetch*) magjait vetés előtt. A be nem oltott vetés táblája adott 900 font zöld takarmányt, ami 232 font szénának felel meg, míg a beoltott vetés táblája adott 9136 font zöldtakarmányt, vagyis 2540 font szénát. Ebből látható tehát, hogy a beoltott vetés jobb volt 8236 font zöldtakarmány többlettel, illetve 2308 font szénával. tehát szinte tízszer annyit termelt, mint a be nem oltott. De nemcsak ez volt a beoltás eredménye, hanem az is, hogy a talaj jobb mechanikai állapotban maradt őszire. A nitrogin beoltás illetően módjának költségei elenyésző csekélységek. Prof. Déggar hasonló kísérleteket tett a következő gazdasági növényekkel: borsó, bibor here, luczerna, fehér lupinus és vigna sinensis. A beoltást a fennebb leírt módon végezte. De minden tábla beoltott vetésnek volt bizonyító táblája, mely teljesen olyan kezelésben részesült kivéve, hogy nem kapott nitrogin trágyát. Minden esetben úgy találtatott, hogy a beoltott vetések sokkal nagyobb hozamot adtak és pedig: a babó 89%-al, canadai borsó 138%-al, a *bibor here* (fiatal növények) 146%-al. (Agricult. Gazette 99. No. 1341.)

Az állatbiztosítás Bajorországban. 1887-ben csak 4423 darab szarvasmarha biztosítottatott 1.161.264 márka értékben. Az idén csupán az állam vezetése alatt álló országos állatbiztosító tarsulatnál 250,382 darab állat biztosítottatott 53,000,000 márka értékben. Ezt a gyors szaporulatot ugyanazon jelenség okozta, mint a jégkár elleni biztosítást. Mihelyt az állam vette kezébe az állatbiztosítás ügyét s kellő intézkedéseket tett, a bizalom nagy mértékben erősödött. Eddig a veszteséget ki-ki úgy viselte el, a mint bírta. Sokan adósságba jutottak igavonó állataik elvesztése miatt s így a kereskedőkkel függési viszonyba kerültek. Ma már mindenki a legelősebben védelmezheti magát az állatvesztések ellen. Ma már Bajorországban 1229 vidéki állatbiztosító társaság működik. Belátva nagy ökonomiai jelentőségét, a nagybirtokosok is kezdenek belépni az állatbiztosító társulatokba. Az országos biztosító társulat a következő betegségek által okozott veszteségeikért nyújt kárpótlást; ragályos (járványos) betegségek, balesetek; valamint száj- és körömfájás okozta veszteségeikért 1898. nov. 1 óta 28) olyan eset fordult elő, melyekben száj- és körömfájásra volt visszavezethető a veszteség s 36329 márkát fizettek ki értük a tulajdonosoknak. (Der Deutsche Landw. 99. No. 18.)

A gabona üszög (*Tilletia caries*, Tull és *Tilletia laevis*, Kühn) ellen az utóbbi években tett különböző kísérletek után is a legjobb eljárás maradt a Kühn-féle páczolás a vetőmagnak $\frac{1}{2}$ %-os rézgálicz (rázvitriol) oldatban. A kékkövet forró vízben kell oldani s aztán annyi hideg vizet adni hozzá, míg 100 literben $\frac{1}{2}$ kgr rézgálicz lesz. Aztán a vetőmagot beleszórják s többször felkavarják. A magot a folyadék 8—10 cm. magasan kell, hogy ellepje, hogy a duzzadása következtében levegőre ne kerüljön. 12—16 órai páczolás után az oldatot lebocsátják s mésztejet öntenek a gabonára. 6 kg. jó égetett meszet 110 liter vízben oldva. A mésztejet azonban csak mintegy 5 percig szabad a vetőmagon állani hagyni. Közben folyton keverendő. Aztán lemosás nélkül ki kell teregetni s megszáritni. *Minél előbb el kell vetni*. A magot a szántóföldekre olyan zsákokba viszik, melyek megelőzőleg $\frac{1}{2}$ %-os rézvitriol oldatban volt beáztatva s azután gondosan kimosva. Ha ilyen kezelés mellett is jelentkeznek az üszög, úgy az csak a szomszédokból kerülhetett a gabonaföldre. (Der Deutsche Landw. 99. No. 18.)

A réti széna értékének megbecsülésére irányuló kísérletek. Előbb azt gondolták, hogy az élelmiszer elemzéssel könnyű lesz eldönteni a fenti kérdést, de A Mayer kimutatta, hogy bizonyos burjánok s csekélyebb értékű takarmányfüvek több fehérjét tartalmaznak, mint a jó réti füvek. Most Schmidtter szerint 4 osztályt vesznek fel. 1. Édes füvek; 2. savanyu füvek; 3. hüvelyesek; 4. a maradék lombos növények, burjánok. A tejelésre való hatásuk kipróbálására teheneket használtak. Legtöbb s legjobb volt a tej az első periódusban, míg a másodikban a savanyu szénától azonnal apadni kezdett, a 3-ikban a here feletetésnél megint javult. A megtett kísérletekből kitűnt továbbá az a — gyakorlatból rég ismert — tény, hogy a tehének igen jól tudják kihasználni a savanyu szénát, sokkal jobban, mint a berbécek. (Biedermanns Centralbl. 90. No. 8). S.

Könyvismertetés.

I.

Értesítők a gazd. szakoktatás köréből. Tudvalevő, hogy a gazdasági iskolákban a tanév októberben kezdődik. Ezt megelőzőleg az iskolák minden évben a jövő évre tájékoztatókat adnak ki, de többé-kevésbé beszámolnak a múlt év eredményéről is. Négy ilyen tudósító fekszik előttünk:

1. *A hódmezővásárhelyi földmives iskola* egy füzetben adja közre a reája vonatkozó főbb adatokat. Jobban mondva az iskola célját írja le, s azon módokat meg eszközöket, a melyekkel a kitűzött célt elakarja érni. Sajnos. a füzet irányát többnyire csak az „írás-tudó” ember érti meg, aligha a tiszavidéki földmives nép — pedig erről elég nagy intelligenciát tételezünk fel! Röviden: sok a magyartalanság a füzetben! Mindjárt az első kikezdés: az iskola célja, „hogy abban a vidék kisebb birtokosoknak tulajdonosai, az ilyen birtokoknak okszerű kezelésére megtanítottassanak; továbbá, hogy a nagyobb birtokokba szükséges felügyelők s munkavezetők gyakorlati oktatással *alaposan* (?) kiképeztesenek”, vagy: „a növendékek felvételét (aufnahme?) az igazgató teljesíti” vagy „a fölvételért az igazgatóságához címzett kérvények” vagy „fölvétel esetében *szükséges* a tápdíjat . . . beküldeni”, vagy: „a ki a fent kitett napig a tápdíj befizetését illetőleg eleget nem tett” s ezeket a magyartalanságot mind az első oldalról böngészünk össze. Pedig hát egy kis figyelemmel röviden és magyarul meg lehetett volna írni! Vannak azonban máshol is hibák! „Minden tanév végén a növendékek számára van egy óra terjedő szünidő” (5. old.); „a gazdaság bőven el van halmozva épületekkel” (11. old.); „mely tan folyamunknak üdvös hatása és eredménye volt és lesz”. Hm! az iskola talán 2—3 éves! A néptanítói „tanfolyamok számára ujabban külön díszes épület emeltetett, (minek díszes, csak célszerű legyen!) melynek felszerelése, berendezése hasonlóan mintaszerű!” Hm!

A forgók leírásánál hiányzik, hogy mely földet trágyazzák? A gyümölcs s szőlő fajták jelzéseinél sok a nyomda hiba! Ugy is sok téves név kering közzsájon! Mac-Cormik gép helyett is „Meckkorrig” áll. — A virág- (üveg) ház fogalmával tisztában van a magyar, de a „hollandi” elnevezést nem ismeri. — A földmivesiskola tradíciójával nem fér össze az, hogy a tanszemélyzet felsorolásánál külön cím alatt mutatkozik be az igazgató, s külön a tanítói kar. Nem mehetne ez egyvégtébe? Az igazgató nemesi neve is ott van, hogy *Kis-Fatszi*, nincs erre szükség egy demokratikus intézménynél! de még ugy járhatnak, mint pár év előtt egy hasonló szakiskola, a hol adott minta nyomán ugy elterjedt a nemesi előnév használata a tanulószág és személyzet között, hogy utóljára a ház-mester is azt használta, hogy „nagykapusi N. N.”, a laborans pedig „kis-kapusi N. N.” mert előbbi a nagy kapun, utóbbi a kicsinjárt ki-be.

Ahhoz sincs a gazdaközönségnek semmi köze, hogy a tanító-személyzet milyen iskolákat járt, s hogy valaki tart. hadnagy. — A „s. tanár” jelzés is téves, mert földmives-iskolákban segéd-tanítók vannak! De mi az az „ö. gazd. segéd” . . .? Egy tanító gazd. könyvitelt is tanít: alighanem gazdasági számadásokról lesz szó! Egyszóval kissé pongyolán van megírva az értesítő, annyira, hogy valamely kritikusabb apa alig adja szívesen ilyen helyre fiát, azt hívén, hogy az is pongyola. Az annál nagyobb kár lenne, mert mint meggyőződünk, az állam egyik czélszerűbb földmives-iskolájáról van szó, a hol a tanítás is elég praktikus irányu.

A növendékek száma 26, kiket 10 állami s 5 városi alapítvány segít. Az iskolai mintabirtok nagysága 119 k. hold, ebben 10 hold major hely. A szántóföldön külön kísérletet végeztek 3-féle tengerivel s 4-féle tak. répával — A gazd. épületek értéke 45.831 frt, a gépleltáré 2778 frt, s az iskolai berendezése 55.764 frt. Az iskolát a múlt tanévben 1092 érdeklődő látogatta meg. Ugyan hány % ebben a h.-m.-vásárhelyi, hány % a szegedi kiállítási vendég s tömeges paraszt-kiránduló?

A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet egy vékony értesítőt adott ki a 98/99-iki tanévről, dr. Csanády Gusztáv igazgató szerkesztésében. — A város az intézet kül- és belviszonyain kívül, közreadja a „szervezeti szabályokat”. Van az intézetben 6 állami s 8 magán ösztöndíj. Az intézetet összesen 103 hallgató látogatta, kik közül kimaradt 7 (!). Az intézeti birtok területe 243 k. hold. — A haszon állatok közt az első helyet foglalják el a *tehenek* (tolthiba = tehenészet!). — „A sertésállomány összege nem 101, de 102. — szőlő-birtok összeállításánál még nyomda-hiba van. — A 35. oldalon a „nitrogén faló bacillus” kifejezés németes fordítás. Cserháty szerint „nitrogén-fogyasztó.” — Az intézeti ifjuság kebelében 5 egyesület van, talán sok is! A könyvtár-egylet megférne az önképzőkörrel, a dalegylet a zenekörrel. — Iskola és gazdasági eredményekről nem számol be az értesítő. *Borona.*

(Folyt. köv.)

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet” igazgató-választmánya 1899. évi október hó 30-án (hétfőn) d. u. 3 órakor rendes ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja.

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Múlt IX/20-iki ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Jelentés a pénztár szeptember havi forgalmáról.
3. Miniszteri leiratok:
 - a) a munkás közvetítéséről;
 - b) a cséplő- és munkásvállalkozókról;
 - c) a közérdekű öntöző-csatornákról;
 - d) az állatorvosi közszolgálat államosításáról.
4. Jelentés a gyakornoki és irodaszolgai állások megüresedéséről; kérvények.
5. Új tagok bejelentése.
6. Ülés napjáig beérkező tárgyak.
7. Indítványok.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

— **Pályázati hirdetés.** Az „Erdélyi Gazdasági Egyletnél” megüresedett *gyakornoki állás* pályázati hirdetésnyelapunk hirdetési rovatában olvasható. Ez

uton is felhívjuk arra az érdeklődők figyelmét.

Egyben tudatjuk a pályázni óhajtókkal, hogy azok, a kik az „Erdélyi Gazda” szerkesztősége és kiadóhivatala által nyújtott *díjazott* mellékfoglalkozásra is reflektálnak, erre vonatkozó ajánlataikat — levél alakjában — külön az „Erdélyi Gazda” szerkesztőségéhez nyujtsák be.

Itt tartjuk megjegyzendőnek azt is, hogy az ajánlatok elbírálásánál főképp a *teljesen kifogástalan és hibanélküli helyesírásra és fogalmazásra* leszünk tekintettel.

A szerkesztőség az érdemleges megkeresésekre azonnal levélben válaszol és tudatja a teljesítendő munkára és díjazásra vonatkozó feltételeit.

— **Reich Albert jubileuma.** Értesüléseink szerint a jubiláns ünnepélyén igen sokan vesznek részt, nemcsak Kolozsvárról és környékéről, hanem távolabbi helyekről is. A jelentkezések eddigi aránya azt mutatja, hogy az ünnepeltnek sok igazi jóakarója, tisztelője van.

Av ebéden való részvétel iránt a bejelentéseket Jakab László állatorvos Kolozsvárt tudomásul veszi. (—)

— **Gazdasági egylet a cselédek és munkások érdekében.** A biharvármegyei gazdasági egylet elnöksége f. évi szeptember 20-iki ülésben — Gr. Tisza István I. alelnök elnökelete alatt — a gazda, cseléd és munkás közötti jó viszony ápolására a következő elnöki előterjesztést tette:

„Tisztelt választmány! A mezőgazdasági munkásoknak, különösen az 1897. évben, nagyobb hullámokat vert mozgalmak, a rendes mederbe tért, a kormányhatalom erélyes fellépése, az üdvös „A mezőgazdasági munkásokról” szóló törvény hatása, és nem utolsósorban két türethető termés s így elegendő és jövedelmező foglalkozás, mind hozzájárultak ahhoz, hogy ez bekövetkezzék, — mindent el kell követnünk, hogy ez az állapot tartós legyen.

A kormány és a törvényhozás további tervbe vett üdvös törvények hozatalával halad tovább a jól megkezdett uton; — nagy feladat hárulik azonban itt a gazdatársadalomra is, erre reá mutatni, gazdatársaink figyelmét ezen körülményre felhívni, őket buzdítani, az ügy komolyságát velök megértetni, az eszközökre, melyek rendelkezésére állanak, figyelmét felhívni, célja az elnökségnek, midőn a tisztelt választmánynak jelen előterjesztést teszi, kérve, hogy az eszmét karolja fel lelkesedéssel, küzdjön érte kitartással, és segítse visszavarázsolni azon patriarchalis viszonyt, mely régente is fenállott gazda és cseléd valamint munkás között is, — megtartva a régi eszközökből a jót, pótolva azt az újabb kor humánus eszközeinek felhasználásával.

Nem könnyű feladat, nehéz kenyér, mert az emberek bizalmatlanabbak, mint régen voltak, az eszközök is válogatottabbak, nem is ér reá a gazda ezekkel bibelődni, — de reá kell érnie! ismét magához kell ragadnia a népvezetést, szeretettel, kitartó közhasznú tevékenységgel, — mert ez önmaga, hazája iránti kötelessége, s ezt teljesítenie kell, vagy nem érdemli meg, hogy az áldott magyar föld kezében legyen!

Midőn első sorban arra kérjük gazdatársainkat, hogy cselédjei- és munkásaival folytonosan érintkezzék, iparkodjék annak büdját, baját megismerni és azon segíteni, ezzel még keveset mondunk, hisz a ki azt nem teszi, rossz gazda, s szó mindenféle értelmében mi arra akarjuk reá bírni, hogy terjeszse ki ebbeli gondoskodását a községbeli egész munkás osztályra.

A cél elérésére alkalmas eszközül szolgálnak a községi hitelszövetkezetek, ezeknek létesítése képezze a birtokososztály kiváló gondoskodását, annál is inkább, mert ha ehhez más, avatatlan kezek nyulnak, áldás helyett átokká válik és a különben annyira üd, vös szövetkezet létesítését ociózussá teszik: itt tehát nagy elővigyázattal, kellő megfontolással kell az első lépést megtennünk, ezeket tartásuk szem előtt azon tisztelt tagtársaink, a kik a később megtartandó Hitelszövetkezeti bizottsági ülésben részt vesznek, de az ott kellő megfontolással hozott határozatok keresztül vitelében vegyenek részt lelkesedéssel, működjenek közre szívós kitartással, teljesítsék hiven polgártársaik iránti kötelességüket.

Szemünk előtt legyen azonban, hogy a Hitelszövetkezetek létesítésével még csak fél munkát végeztünk, ugyanilyen talán még nagyobb fontossággal bírnak a beszerző és értékesítő szövetkezetek, a milyen a mai napon is szóba került Pinczeszövetkezet, Gabonaértékesítő szövetkezet, ugyszint a különböző a gyümölcs és tej jobb értékesítésére szánt szövetkezetek, nem kevésbé a gépek beszerzésére szánt szövetkezetek, — számos szép példa fekszik már előttünk e téren s a ki erre vonatkozó gyakorlati adatot óhajt látni, azt könnyen meg is találja már hazánkban is, ismételt felkérjük ezek létesítésére gazdátársainkat, aranybetűvel lesz felírva a nép szívében annak neve, a ki ezen a téren úttörőként szerepel.

Hogy a gyakorlati példa szemünk előtt legyen, legalább egy vajtermelésre berendezett tejszövetkezet létesítését indítványozzuk olyformán, hogy az erre alkalmas községet jelölje meg a tisztelt választmány, bizza meg egy tagját annak létesítésével, és ha szükséges a létrehozatalt támogassa az egylet anyagilag is, legalább előleg nyújtásával.

Midőn ugy az állam, mint a felekezetek iskoláikat folyton fejlesztik és szaporítják, s a nép mindinkább vágyik a betű után, jóra oktató, helyes irányt mutató szellemi táplálékról is gondoskodnunk kell, ugyanazért jól megválogatott anyagból összeállított *ingyenes községi népkönyvtárak* felállítását, vagy a már létezők fejlesztését minden gazda kötelességének tartsa; — itt megemlítjük, hogy a földmivelésügyi miniszterium által kiadott „Néplap” terjesztése kitünő eszköz arra, hogy a népet jóra oktassuk.

Munkás olvasó-egyletek-nél, a hol azok fennállanak, iparkodjék irányadó befolyást gyakorolni minden gazdátársunk, — megjegyezvén, hogy a mennyiben ezen irányú áldásos működése közben a földmivelési miniszterium áldozatkész közreműködésére leszen szüksége gazdátársainknak, az bizonyára rendelkezésükre fog állani és annak közvetítését a Gazdasági Egylet szívesen vállalja magára.

Ime elősoroltunk egyet-mást, hogy lehet, hogy kell, minden gazdának kötelességét teljesíteni, ha jó utra akarja terelve látni népünket, ha mindjárt ez munkával jár is; hátha van még egy jelentős momentum, melynek gyakorlásával jótékony befolyást gyakorolhatunk a kedélyekre s ez ünnepélyes alkalmakkor a népet is ebbe bele vonni „ha öröm ér bennünket abban őket is részletetni, nekik is örömet okozni“.

Erre alkalom a negyven évi hű szolgálatért adományozott díszermek átnyújtása s a hű cselédek és jó munkások kitüntetésére szánt pénzbeli jutalmak és dicső oklevelek megszerzésének elősegítése: midőn ezek kiosztásra kerülnének, gondoskodjunk ünnepélyes módról, hogy ez által másokban is felébresszük a vágyat hasonlónak elérésére: családi ünnepek, keresztelő, lakodalom alkalmával részesítsük őket is a jóban s az alkalmat ragadjuk meg a velük való érintkezésre; — aratási ünnepélyben való részvétel, ott a hol még ez divik, kitünő alkalom a munkás gondolkodásának helyes irányba való terelésére.

Midőn még arra kérjük tisztelt gazda-

társainkat, szívleljék meg jól az általunk elmondottakat, egyttal biztosítjuk, hogy minden lépésüket, melyet az általunk megjelölt irányban, tesznek hálás érdeklődéssel fogjuk kísérni és a hozzánk fordulókat tanácsos befolyásunkkal, ténylegessegélylyel támogatni, hazafias kötelességünknek fogjuk tartani mindenkorra. *Az elnökség“.*

Az igazgatóválasztmány az elnökségi előterjesztést elfogadta és megbizta az elnökséget, hogy az abban foglalt eszméket a vármegye gazdaközönsége körében terjeszteni és megvalósítani igyekezzék.

— **Áthelyezések.** A földmivelésügyi miniszter Ormándy Jánost, a kolozsmonostori gazdasági tanintézet intéző segédjét áthelyezte a magyaróvári gazd. akadémiához s helyébe a keszthelyi intézettől Wolszky Győzöt rendelte be. — Pokics József oklev. gazdaszt a kolozsmonostori gazd. tanintézet ösztöndíjas segédjévé. — Bölönyi Dénest a gróf Károlyi S.-féle koppándi uradalom volt tisztjét a kassai gazd. tanintézet intézőjévé nevezte ki.

— **A gazdák és a tőzsdejáték.** A budapesti áru és értéktőzsde-bíróság előtt B. J. budapesti gabonabizományi czég 23,000 mm. határidei rozs- és buzaüzlet után felmerült 5700 ft tőzsdei differenzia iránt indított keresetet K. S. nagylétei földmives ellen. Habár a kötvelekek szabályszerűen voltak kiállítva és a tőzsdei lebonyolítás a czég részéről teljesen korrekt volt, és jöllehet — a mit a tőzsde-bíróság ítélete külön is kiemel — a budapesti czég teljesen jóhiszeműen járt el: a tőzsde-bíróság mégis elutasította a felperesi czéget keresetével. A megokolás arra az álláspontra helyezkedik, hogy egy földmives parasztembernek sem értelmiségi, sem vagyoni viszonyai nem olyanok, hogy vele tőzsdeügyletet szabad legyen kötni, de a tőzsde-bíróság azonkívül következetesen távol akarja magától tartani a nem hivatásos egyéneket, kiknek a tőzsdejáték nem való. Igen okosan!

— **Az alföldi vadvizek levezetése.** Az alföldi vadvizek levezetésére szolgáló csatorna előmunkáját megkezdtek. A csatorna Halas és Majsza községekből indul ki s hét vízgyűjtő területre osztják föl és a vadvizeket Horgoson át vezetik a Tiszába. A csatornázással 365,050 kataszteri hold földet mentenek meg.

— **Új intézmény a gazdák részére.** A földmivelésügyi miniszter a földtani intézet keretében egy külön osztályt létesít, a melynek az a rendeltetése, hogy a gazdasági művelésre szánt területeket, talajokat, különlegesen a gazdálkodás gyakorlati érdekei szempontjából vizsgálja s tanulmányozza. Ez új osztályt agrogeológiai-osztálynak nevezik.

— **Állattenyésztőink figyelmébe.** Nehogy az Ausztriába irányuló állatkivitelnél érdekelt községek ezen állatkivitel lebonyolításánál nehézségeknek és károsodásnak legyen kitéve, figyelmeztetjük az érdekelt gazdaközönséget, hogy Ausztriába irányuló szállítások alkalmával ügyeljenek különösen arra, hogy a marhalevelek az előirt módon kiállítva német fordítással s a származási hely és az ezzel szomszédos községek negyven napi vészmentességét igazoló egészségi záradékkal ellátva legyenek, ugyszintén, hogy a marharakodó állomásokra kirendelt hatósági állatorvosok, akik az Ausztriába irányított állatszállítványok berakásakor az állategészségrendőri kezelés ellátására hivatva vannak, a marhaleveleket ugyancsak a f. évi 75.500 száma rendeletben szószerinti szöveggel megállapított záradékkal lássák el. Az előirt egészségi és szemlezáradékok hiányossága, vagy éppen hiánya a szállítvány feltartóztatását vonhatja maga után. Önként értetik, hogy az osztrák belügyminiszter külön engedélyével Ausztriába indított állatszállítvány marhalevelein csakis a külön engedélyben kikötött feltételek igazolandók, ugy az egészségi záradékban, mint a felrakási szemlezáradékban.

— **A gödöllői méhészgazdaság.** Darányi földmivelésügyi miniszter a gödöllői korona-uradalom területén 42 kataszteri hold terüle-

leten méhészgazdaságot rendeztet be. Ez az intézmény arra lesz hivatva, hogy a méhészkedő község gyakorlati példát, tanulási teret és alkalmat adjon, központja lesz a méhészeti szakoktatásnak, időszaki tanfolyamokna, lelkészek, néptanítók, községi jegyzők, kigazdák, szóval mindazok részére, akik e gazdasági ággal való foglalkozásra vannak hivatva, vagy utalva; a telepen rendes kiképzést fognak nyerni az egyszerű paraszt méhészmunkások és méhészmesterek. E célhoz képest a méhészgazdaság nemcsak a méztermeléssel, hanem mindenféle kaptárkészítéssel, mézelő fák, cserjék, növények termelésével is fog foglalkozni. A minta-méhészgazdaságot a miniszter idővel oda szándékozik fejleszteni, hogy a mézértékesítésre is befolyással legyen és hogy e révén a csemege mézként nem értékesíthető méz itt ipariilag feldolgoztatván, mézbor, mézeczet, mézeskalács stb. alakjában kerüljön a piacra. A telep a jövő évi május hóban kezdi megüzemét.

— **Harcz a jégfelhők ellen.** A székesfehérvári hegyközség múlt hó 17-én tartott közgyűlésében elhatározta, hogy lőállomásokat létesít a jégcsapás elhárítására. Azonban az elemeknek való hadüzenet nem ment oly könnyű szerrel, mert a kigazdák egy része azt az eszmét „Isten ellen való véteknek“ mondja. Az opponálók kivonultak a teremből, hogy — mint mondják — az „istenkisértésnek“ még tanui se legyenek. A többség az indítványt mégis elfogadta. E szerint 827 ft 34 kr. jut a jég ellen való védekezésre, melynek módját különben még csak ezután fogja a választmány, egy, a földmivelésügyi miniszteriumtól kérendő szakértővel egyttesen megállapítani. Az indítvány kétféle tervet említ. Az egyik a Stieger-féle készülék, melynél egy-egy telep (1 hangcsó s 5 mozsár) a hozzávaló fabodóval együtt 59 ftba kerülne, tehát a 10 telep összesen 590 ft. A fönmaradó összeget a szükséghez képest lőporra fordítanák. Ennél azonban célszerűbb az Emmerling Adolf által feltalált készülék, melyet a szegedi kiállításon aranyéremmel tüntettek ki. Ez csupán egy szívós kazánpléből készült hangcsóból áll és abba teszik a földalálóról nevezett külön összetételű robbanó anyagot. Ezen tölcserék darabonként 20 ftba kerülnek s az az előnyök van, hogy bódét sem kell melléjük építeni, csakhogy az ilyenből többre lenne szükség.

— **Hamis pezsgő.** A hamis bornak iker-társa is van: a hamis pezsgő. A belügyminiszter egy felmerült konkrét esetben az állandó borvizsgáló szakértő bizottság véleményéhez képest elrendelvén tizenhat palaczk „pezsgőszerű ital“ megsemmisítését, kijelentette, hogy az oly pezsgő, amely mesterséges borból vagy pedig a borhamisítási törvény végrehajtása tárgyában kiadott kereskedelmi miniszteri rendelet dispozicióinak ellenére készült, vagy kezeltetett, mesterséges bornak tekintendő s ezzel teljesen ugyanazonos elbánás alá esik.

— **A magyar szőlőkről.** A porosz földmivelésügyi miniszter tanulmányútra küldte Czéh András gazdasági tanácsost, hogy a phylloxera pusztítása miatt följutott szőlők művelését tanulmányozza. A gazdasági tanácsos, a ki Franciaországot és Magyarországot járta be, most nagyobb munkában számol be tapasztalatairól. Dicséri a magyar kormány intézkedéseit, s kiemeli, hogy még Franciaországban sem talált olyan mintaszerű amerikai szőlőtelepet, mint a milyen az Arad mellett levő paulis-baraczkai minta-szőlőtelep.

— **Tojáskivitelünk Angliába.** Mezőgazdaságunkban a legjobb mellékkereseti ágak egyike a tojáseladás, melynek fejlesztése érdekében épen azért minden lehető el kellene követnünk. A nemzetközi tojáskereskedelemnek egyik főpiacza Anglia, a hol a forgalom rohamosan emelkedik: minden héten sok ezer láda tojás érkezik a német, dán, francia és belga piacok felől. A magyar tojást főként a német piacok közvetítik ide. A forgalomban a legjobb minőség az orosz tojás és részben a magyar is. Mindenesetre érdemesebb volna a magyar tojás exportot direct uton indítani.

gyorsabban és jobban érkezik meg az áru s az angol piac szivesebben is karolná fel ezt a cikket, ha pl. Fiumén átjutna el Angliába.

— **Szőlő-törzskönyv.** Darányi földművelésügyi miniszter saját szakközegei útján az ország szőlőterületeiről pontos törzskönyvet készített. Ezt az összeállítást úgy szerkesztik, hogy ki fog tűnni belőle: 1. hogy oly területen, a mely a kataszteri fölvétel idejében nem volt szőlő, hány hold új szőlő létesült kötött talajon, amerikai fajtájú szőlőjtvánnyal, továbbá honi fajtákkal, szénkénnel való kezelésre és végül immunis homoktalajon és 2., hogy oly területeken, a melyek szőlőültetvényét a filloxera elpusztította, hány hold szőlő állítottott helyre szőlőjtvánnyal és hány hold honi fajták ültetésével, szénkénnel való kezelésre. Ezt a törzskönyvet a kerületének viszonyait ismerő szőlőszeti és borászati felügyelő vármegyénkint, járásokint és községenként állítja össze

— **Érdekes állatforgalmi eset.** Ausztriával mult hó 23-án rendeződtek az állatforgalom sürgős kérdései s már is egy érdekes állatforgalmi eset fordult elő. G. V. nagy-váradi marhakereskedő az etédi vásáron mult hó végén 15 fajókröt vett, a melyeket pár nappal később elszállított Bécsbe, a hol a rendőrség lefoglalta az ökröket azzal az indokolással, hogy Etéden a „Földművelésügyi Értesítő” jelentése szerint száj- és körömfájás pusztít. Az illető kereskedő erre Lueger dr. bécsi polgármestertől kért orvoslást, de ez csak annyit mondott, hogy indítson keresetet a bécsi rendőrség ellen. A kereskedő azonban Darányi földművelésügyi miniszterhez jött a fővárosba kihallgatásra és előadta panaszát. A miniszter azonnal a telefonhoz szólította a bécsi állatorvost, akivel elmondatta az egész ügyet és biztatólag bocsátotta el a kereskedőt, akire otthon bécsi ügyvédje levele várt, melyben ez azt írja, hogy *állategészségügyi kihágás* miatt a bécsi rendőrség az eljárást folyamatba tette ellene. Az eset nagyon figyelemreméltó s azért a közvetlenül érdekelt kereskedőkön kívül is sokan nagy érdeklődéssel várják a megoldást, mely hogy a marhakereskedőre nézve kedvező lesz, igen valószínű.

— **Birtokcsere és parcellázás.** Arról értesülünk, hogy a Temesvárott székelő csanádi káptalan a kultuszminiszter útján legfelsőbb helyen engedelmet kapott arra, hogy eladhassa a Temesvármegye területén, Szancsófalva határában fekvő, mintegy 4707 katasztrális hold terjedelmű ingatlan birtokát, mely erdőből, szántóföldből, terjedelmes legelőből és szőlőből, valamint belsőségből áll. A 651.442 koronára hivatalosan fölbecsült földbirtok eladására nyilvános versenytárgyalást tűztek ki, a határidő lejárt anélkül, hogy megfelelő ajánlat érkezett volna. Most a kincstár vásárolta meg a szancsófalvi birtokot, melynek hivatalos átvétele most folyik a helyszínen és Temesvárott. A kincstár a megvett ingatlant nem veszi a saját kezelésébe, hanem parcellázni fogja s kisebb tagokban hocsátja eladásra vagy bérletbe. Más hír szerint az a terv is fölmerült, hogy a parcellázás eredménye szerint a birtokon esetleg telepítést foganatosítsanak, mely célra a szakértők nagyon alkalmasnak mondják a váltakozó terepű szancsófalvai határt

— **Szőlőkiállítás Szerbiában.** Szemendriában október hó 8-án négy napig tartó szőlőkiállítás nyílt meg. A kiállítás célja az volt, hogy a sok évi szőlőművelés eredményét bemutassák. A kiállítás főérdekessége a kiállítási célokra szánt gyűjtemény, melyben 150 szőlőbirtokos két millió szőlőtökéből állított ki mintákat. Ebből is tanulhatunk...

— **Eladó jutányos áron egy fél éves kávé-barna kan vizsla cseh és pointer keresztezés.** Czim a kiadóhivatalban.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

— **Refakczia az erdélyi gabonának** A m. kir. államvasutak vonalain Budapesttől

legalább 400 kilométernyi távolságra fekvő erdélyrészi állomásokról Budapest és Bécsbe az 1899. év szeptember 20-tól 1900. év július hónap végéig terjedő időközben elszállítandó 5, illetve 10 ezer tonna gabonamennyiség után a m. kir. államvasutak igazgatósága az I. külön díjzabás díjtételeiből első esetben 10, a másodikban 20% ot enged el, ha a küldemények feladója a fuvarlevél másodpéldányokkal az 1900. év október hó végéig igazolja, hogy fönti mennyiséget 500, illetve 1000 waggont) elszállított — Föltehető, hogy az erdélyi gazdák nem fognak megelégedezni arról, hogy eme nagy kedvezmény főként nekik szól és nem a kereskedőknek, mely körülménynek az árakban feltétlenül kifejezésre kell jutnia.

— **Amerikai exportkiállítás.** Közgazdasági világesemény számba megy az az összehasonlító kiállítás, mely most nyílik meg Philadelphában s mely a világkereskedelem egymással küzdő kiviteli cikkeit mutatja be származási helyek szerint. A kiállítással kapcsolatban lesz egy világkongresszus, mely 15 napig fog tartani és tárgyalni fogják a kereskedelem nemzetközi kérdéseit. Részt vesz a kongresszuson a világ minden nemzete. Magyarország megbizottja hazánk közgazdasági érdekeinek szem előtt tartása mellett különféle tanulmányokat tesz bizonyos közelebről megjelölt kérdésekben.

— **Az olasz bor.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszteriumhoz érkezett értesítés szerint Olaszország hordóbor kivitelének mennyisége az 1899. év január-június hónapjaiban 1,066 776 hektoliter volt, mely mennyiség az 1898. év megfelelő hónapjaiban kivitt 1,379.648 hektoliterrel szemben 263.873 hektoliternyi csökkenést mutat. Az Olaszországból az 1899. év január-június hónapjaiban kiszállított bor értéke 29,124.274 lírát tett, vagyis 7,525.908 lírával kevesebbet, mint az 1898. év megfelelő időszakában. Az Olaszországból a magyar-osztrák monarchiába behozott hordóbor mennyisége az olasz hivatalos áruforgalmi statisztikai kimutatás szerint az 1899. évi január-június hónapjaiban 576.334 hektoliter tett, vagyis 171.861 hektoliterrel kevesebbet, mint az 1898. év megfelelő hónapjaiban.

— **Sertéskivitelünk Ausztriába.** Az Ausztriával megkötött állategészségügyi egyezmény következtében a 120 kilónál könnyebb sertéseknek Ausztriába való kivitelét is megengedték. Ennek a sertésvész keletkezése óta fennállott állatforgalmi korlátozásnak a megszüntetése egyik legnagyobb vívmánya. — Igaz ugyan, hogy maguk az osztrák hentesek is számtalanszor sürgették azt az intézkedést a saját kormányuknál, de mindannyiszor sikertelenül. Hogy ennek az intézkedésnek milyen befolyása lesz sertéstenyésztésünkre és kivitelünkre azt föl lehet ismerni abból a forgalomból, a mely a kőbányai és a győri sertéspiaczokon észlelhető és a mely vissza fogja adni ezeknek a kiviteli piacoknak hajdani jelentőségüket.

1899 okt. 26.

Időjárás. Mig egy részről a keleti depresszió Közép-Oroszországban helyzetét megtartotta, másrésztől új atlanti depresszió közeledik északnyugatról.

A magas nyomás Közép-Európát borítja. Az idő a depresszió mentén Angliában, Norvégiában és Oroszországban csapadékos, egyebütt pedig száraz és helyi ködöktől eltekintve, jobbra derült.

A hőmérséklet az egész kontinensen süllyedt, főleg pedig északon, (Finnországban 5—10 fokkal a fagypontra alá).

Hazánkban az idő — az északi Kárpátok környékétől eltekintve, hol gyenge havazás, illetve esőzés volt — száraz és tulnyomóan derült.

A hőmérséklet mindenütt süllyedt, gyenge éjjeli fagyok voltak szóróványosan az Alföldön és Erdélyben, hol a hőmérséklet ma reggel is fagypontra körül van. A szelek fokozatosan gyengülnek.

Jóslat: Tulnyomóan derült, száraz és hűvös idő várható, helyenkint gyenge éjjeli fagygyal

Hőmérséklet: O Gyalla 1-5, Budapest 4-8, Zágráb 5-3, Szeged 3-9, Kolozsvár 4-2, Bécs 4-6, Róma 12-9, Páris 1-8, Berlin 3-0, Szentpétervár —0, Konstantinápoly 11-9.

Tőzsdék.

Budapesti gabonátőzsde.

I. Készáruüzlet.

	1899. okt. 26.
Buza 76 kilós	frt 8 10—8 50
rozs új elsőrendű	” 6 55—6 65
” ” másodikrendű	” 6 40—6 50
árpa	” 6 —6 20
” égetni való	” 5 70—5 90
” sörfőzésre való	” 6 60—7 —
zab	” 5 35—5 45
tengeri ó-bánsági	” 5 10—5 30
repcze új káposzta	” 11 60—12 10
Köles új	” 5 30—5 60

II. Határidő-üzlet.

1899 okt. 26.

III **Kötések.** Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza 1900 apr.-ra 8.47, 8.48, 8.49.

1900 szept.-re 8.29.

Rozs áprilisra 6.84, 6.85.

Zab áprilisra 5.28, 5.29.

Tengeri májusra 5.15, 5.16.

Repcze aug.-ra 11.70, 11.80

IV. Délutáni határidő-üzlet.

4 és 1/2 órakor a következők voltak a záró árfo-lyamok:

Buza 1900 apr.-ra 8.50—8.51.

” 1900 szept.-re 8.28—8.30.

Rozs áprilisra 6.85—6.86.

Zab áprilisra 5.29—5.30.

Tengeri májusra 5.15—5.16.

Repcze aug.-ra 11.70—11.80.

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (október 26-iki) hetivásáron a következő árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként	frt 6 50—7 20
Rozs	frt 5 —5 40
Zab	frt 3 70—4 —
Árpa	frt 4 50—5 50
Kukoricza	frt 4 50—5 —

NYILT-TÉR.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Pontos czim:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára,
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. (209.)

Részletes árjegyzékkel
és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók Morzsolók

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Báró MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA.

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

**Legolesőbb
bevásárlási
forrás**

mindennemű

**vadászfegyverek, revolverek és vadászati
cikkekben. (192.)**

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Régi fegyverek ujakkal kicseréltetnek.

FÖLDESZ L. puskaművesnél

BUDAPEST. IV., MUZEUM-KÖRUT 3.

Eladó birtok.

Haláleset miatt a néhai Báró Löwenthal Károly szász-pénteki, Kolozsmegyében fekvő 1364 kataszter holdas, tagosított birtoka jutányos árban

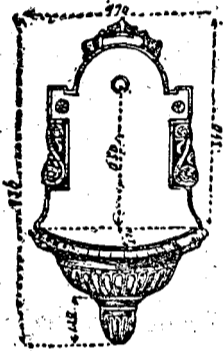
eladó.

Bővebb felvilágosítást ad Nechay Lipót Szászpéntek, u. p. Teke. (217.)

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó
Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.
PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jóállás mellett és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák
épületekre eresz csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bárminemű fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindenemű konyhaberendezések.

Vízvezetékek és csatornázás
magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezetékek összeköttetésére, teljes magán fürdőket, szivattyúk, fecskendők,

szőkókutak, stb. **csatornázások** vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelők, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Papp László

kávé-, fűszer-, bor- és csemege kereskedő

Kolozsvárt, Theologia épület.

Ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek rak-tárán levő kitűnő minőségű és ízű kávéit.

ÁRJEGYZÉK.

	frt kr.
1 kgr. Sántos válogatott	1.14
1 " Jamaikai jóízű erőteljes	1.30
1 " Guatemala fin., igen ajánlható	1.48
1 " Portorico közép szemű finom	1.62
1 " Portorico legfinom. erős, nagyszemű	1.82
1 " Ceylon finom	1.70
1 " Ceylon nagyszemű, igen finom	1.92
1 " Cuba nagyszemű legfinomabb	2.02
1 " Arany java, zamatos	1.90
1 " Mocca arabiai	1.92
1 " Gyöngy zamatos, fin. minőség	1.80
1 " Gyöngy nagyszemű, kiváló minőség	2.10

Vidéki megrendelésnél bérmentve kilonként 6 krral drágább.

Megrendelések postán utánvétellel 5 kilós Zsákcokskákban több fajta kávéból is összeállítva küldetnek.

Kitűnő minőségű kávéimmal a versenyt bármely fiúmei, trieszti és hamburgi czegekkel kiállom. (193.)

Hagyatékokat, régiségeket

ezüstöt, ékszer készpénzért vásárol

Löfkovits ékszerész

Debreczen.

Ugyanő, grammonként 1 kr. munkadíj ráfizetésével, régi ezüstöt becserél, legdivatosabb 13 próbás éteszközökre. (212.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal.

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163.)

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK

IGEN PRAKTIKUS, OLCSÓN

ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!

X.

Hangszergyár!

Saját gyártmányu hegedűk, gordonkák, gitárok, citerák, cimbalmok, fa- és réz fuvóhangszerek, valamint azok alkatrészeinek nagy választéku raktára; továbbá német és olasz

hurokat

BRAUN MIHÁLY

KOLOZSVÁR

Wesselényi Miklós-u. 18.

Mindennemű javítások

pontosan és olcsón eszközöltetnek. Vidéki megrendelések gyorsan teljesítetnek.

Árjegyzék

kívánatra ingyen és bérmentve. (117.)

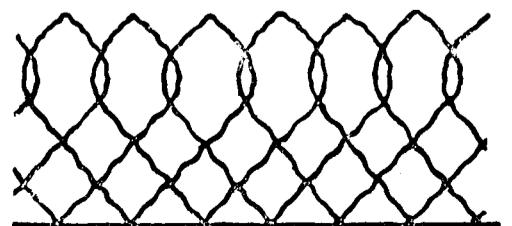

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakerebbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-lábtörölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (121. 4-26.)

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új

munkák szakszerű előállítására pontosan

eszközöltetik. (127.)

„ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET“ KOLOZSVÁRTT.

Szám: 1589. V. 29. — 1899.

Pályázati hirdetmény.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“-nél megüresedett **gyakornoki** (a téli szezon alatt egyzersmint: *lőhermagtisztító-raktár-felügyelői*) állásra pályázatot hirdetünk.

Javadalmazás: Évi 600 = Hatszáz forint, havi előleges részletekben. Hivatalos kiküldetés esetén: 3 frt napi díj és a Sz. sz. 10. § ában előírt egyéb díjak.

Amennyiben az „Erdélyi Gazda“ szerkesztői és kiadói munkakörében mint fogalmazó és adminisztráló segéderő alkalmazható leendő, ezért a szerkesztő-kiadó részéről külön — egység szerinti — díjazásban részesül.

Pályázati feltételek: Felsőbb gazdasági tanintézeti oklevél; megfelelő gazdasági szakirodalmi képesség és gyakorlati ismeretek; nőtlen állapot. Nyelvismeret (főkép: német, esetleg francia, angol és román) és szerkesztői teendőkből való jártasság: előnyt biztosít

Felhívtnak azon okleveles gazdászok, kik a fentieknek megfelelő képesítéssel rendelkeznek és a gazdasági egyleti titkári pályára lépni óhajtanak, hogy *sajátkezűleg írott* és okmányokkal felszerelt pályázati kéréseiket az *Erdélyi Gazdasági Egylet elnökségéhez czimezve, f. évi november 15-ig adják be.*

Kolozsvár, 1898. október hó 10-én.

SZABÓ JÓZSEF, s. k.

egyl. elnök.

(213.)

TOKAJI LÁSZLÓ, s. k.

egyl. titkár.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Személyszállító vonatok indulási ideje október 1-től.

A vonatok indulási ideje középeurópai idő szerint van megállapítva. Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli idő a perczek aláhuzásával van megjelölve.

Kolozsvárról indul:

Budapest felé:

503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	525 sz. vegy. v.	507 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.
52	700	220	613	1101

(216.)

Brassó felé:

502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.	544 sz. sz. sz. t. v.	506 sz. szem. v.	514 sz. szem. v.
611	840	205	850	1017

Brassóból indul:

Predeal felé:

516 sz. szem. v.	592 sz. sz. sz. t. v.	502 sz. gyors. v.
355	1100	219

Budapest felé:

527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.
508	245	748

K.-Vásárhely felé:

7802 sz. szem. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
519	850	315

Zernést felé:

7711 sz. vegy. v.	7713 sz. vegy. v.
885	300

Nagy-Váradról indul:

Budapest felé:

501 sz. gyors v.	503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. sz. sz. t. v.	507 sz. szem. v.
238	843	1132	222	1104

Kolozsvár felé:

508 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	524 sz. vegy. v.	506 sz. szem. v.	504 sz. gyors v.
206	218	1220	358	646

Arad felé:

8902 sz. szem. v.	8904 sz. szem. v.	8912 sz. vegy. v.
1020	425	730

Gyoma felé:

6212 sz. vegy. v.	6202 sz. szem. v.
550	237

Tövisről indul:

Kolozsvár felé:

Brassó felé:

506 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	528 sz. vegy. v.
1224	837	130

513 sz. szem. v.	505 sz. szem. v.	527 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.
1241	338	155	806

Arad felé:

605 sz. szem. v.	607 sz. szem. v.
343	200

Kis-Kapusról indul:

Nagy-Szeben felé:

7302 sz. szem. v.	7364 sz. sz. sz. t. v.	7304 sz. szem. v.	7312 sz. vegy. v.
221	443	1130	710

Nagy-Szebenből indul:

Kis-Kapus felé:

7311 sz. vegy. v.	7363 sz. sz. sz. t. v.	7301 sz. szem. v.	7303 sz. szem. v.
741	121	440	1030

Brassóból indul:

Csik-Gyimes felé:

7802 sz. vegy. v.	7812 sz. vegy. v.
519	850

Segesvárról indul:

Sz.-Udvarhely felé:

7612 sz. vegy. v.	7614 sz. vegy. v.
320	1108

A 7364. sz. vonat csak kedden és pénteken közlekedik. — A 7164. sz. vonat csak hétfőn, esütörtökön és szombaton szem. száll. közlekedik.

Maros-Vásárhelyről indul:

Kocsárd felé:

7001 sz. szem. v.	7005 sz. szem. v.	7003 sz. szem. v.	7011 sz. vegy. v.
530	1225	550	951

Szász-Régen felé:

7014 sz. vegy. v.	7016 sz. vegy. v.	7018 sz. vegy. v.
515	1042	539

S.-Szt.-Györgyről indul:

Brassó felé:

7801 sz. szem. v.	7803 sz. szem. v.	7811 sz. vegy. v.
704	1230	506

Csik-Szereda felé:

7912 sz. vegy. v.	7914 sz. vegy. v.
710	1105

N.-Szebenből indul:

Fogarás felé:

9722 sz. vegy. v.	9724 sz. vegy. v.
410	200

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utcza 8—10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök: CSÁVOSSY BÉLA.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSEWFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÖNYI ZSIGMOND

TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÖNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszagadják, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körut 8.) és a vidéken létesített ügynökségek.

(185.)

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

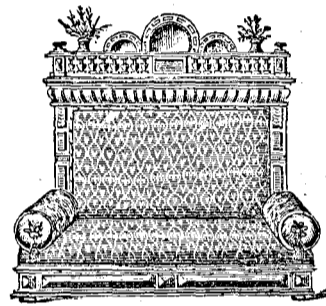
RAKTÁRAK:

KOLOZSVÁRT,
Unio-utcza 5.

MAROS VÁSÁRHELYT,
Szentgyörgy-utcza 2.

Mestitz Mihály és fiai

Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára
gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetősegeinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos butorokból, függöny és szőnyegekben.

Olcsó árak, szolid munka, pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(138.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eladó

jutányos áron

egy féléves kávé-barna kan

VIZSLA

csesh és pointer keresztezés.

Czim a kiadóhivatalban.

Clichéket árjegyzékek, könyvek, szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések, valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utcza 15.

az Ujvilág-utczával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesíttetnek. (4.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvártt (Jókai-utcza 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyujt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalék.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2 %-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65 % évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2 %-os záloglevelek, 3%-os nyereségmentesek.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utcza 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)